

Thema

Christenvervolgning wereldwijd

Edwin Baelde: “Als christenen hebben we in deze wereld ten diepste geen rechten, maar een roeping”

Asielzoeker Adnan uit Pakistan: “Omdat wij christen zijn, worden we niet als Pakistani gezien en bejegend”

Zicht

- Zicht, 39e jaargang (2013) nr. 2
- ISSN 0167-2150
- Het tijdschrift *Zicht* is een uitgave van de Guido de Brès-Stichting, het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP.
- *Zicht* stelt zich ten doel de bevordering van een wetenschappelijk verantwoorde bezinning op actuele politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, in het licht van de bijbelse grondslagen en reformatorische levensbeschouwing. Het tijdschrift is opiniërend en thematisch van karakter.

Redactie

- B. van den Belt MA
- Drs. J.W. van Berkum
- Ing. J.J. van Burg MSc
- Mw. E. van Doorn MA
- Drs. A.I. Hoogeveen
- J.M. ten Hove MA
- Dr. ir. H. Kievit
- Ir. J. Maljaars
- H.J. Nijsink MA
- W.J. Pijl
- Dr. J.J. Polder
- Drs. J.A. Schippers (secretaris en eindredacteur)
- Drs. J.D. Veldman
- Drs. P.J. Verheij RA
- Dr. K. van der Zwaag (voorzitter)

Redactieadres

- Wetenschappelijk Instituut voor de SGP
t.a.v. drs. J.A. Schippers
Dinkel 7
3068 HB Rotterdam
Telefoon 010-7200785
E-mail: wi@sgp.nl
Internet: www.wi.sgp.nl

Bestuur Guido de Brès-Stichting

- Prof. dr. H. van den Belt
- Dr. R. Bisschop
- Dr. ir. J.S. van den Brink (secretaris)
- Dr. W. Fieret (voorzitter)
- Dr. A. Goudriaan
- Mr. A. Klaassen (algemeen adjunct)
- Drs. P.C. den Uil (penningmeester)
- Mw. dr. M. Verduijn
- Prof. dr. ir. W. de Vries

Bijdragen en auteursrechten

- Lezersbijdragen zijn van harte welkom. Graag vooraf auteursrichtlijnen en informatie over het redactiebeleid opvragen via het redactieadres.
- De auteursrechten voor de bijdragen in dit tijdschrift berusten bij de uitgeefster. Auteurs schrijven op persoonlijke titel.
- Aanbevolen citeerwijze: *Zicht*, 2013-2, p. 1

Recensies

- Boeken ter recensie zenden aan het bovengenoemde redactieadres.
- Ter recensie aangeboden boeken worden niet getourneerd.

Abonnementenadministratie

- Wetenschappelijk Instituut voor de SGP
t.a.v. Coralien Pors-de Visser
Dinkel 7
3068 HB Rotterdam
telefoon 010-7200785
E-mail: wi@sgp.nl
- ING 526317 t.n.v. administratie Zicht te Rotterdam

Abonnementen

- De prijs voor een jaarabonnement bedraagt € 21,50 (vier nummers); studenten/SGP-j leden € 12,50. Een proefabonnement (vier nummers) kost € 15,00. De prijs van een los nummer is € 8,50 (incl. verzendkosten).
- Guido-donateurs zijn automatisch abonnee van *Zicht*. De minimumdonatie bedraagt € 50,00 per jaar; studenten/SGP-j-leden € 25,00. Naast het tijdschrift *Zicht* ontvangen donateurs alle overige publicaties van het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP.
- Een abonnement kan elk kwartaal ingaan. Abonnementen en donateurschappen worden jaarlijks automatisch verlengd, tenzij voor 1 december een schriftelijk bericht van opzegging bij de administratie is ontvangen.

Advertenties

- Hoornbeeck-college, afd. secretary support
e-mail: adverterenzicht@sgp.nl
Advertentietarieven zijn op aanvraag beschikbaar.

Vormgeving en druk

- Grafisch centrum De Toren BV te Nijkerk

Nuchter en waakzaam

Wereldwijd worden er vandaag de dag zo'n 100 miljoen christenen verdrukt en vervolgd omwille van hun geloof. Zes maal de Nederlandse bevolking, haast niet te bevatten. En dan tellen we niet eens alle repressie mee jegens groepen van andersgelovigen, etnische minderheden en mensen die op de een of andere wijze afwijken van de dominante groep.

Christenvervolgung is al zo oud als het christendom. Nauwelijks kreeg de kerk enige omvang of zij ondervond repressie. Vooral van de kant van mensen die Christus' Naam wilden uitroeien van de aardbodem. Daarom moesten en moeten zijn volgelingen eraan geloven.

Eén van de bekende christenvervolgers van het eerste uur is Saulus van Tarsen. Niet alleen Jeruzalem en Judea wilde hij 'christenvrij' maken, zelfs tot in Damascus wilde hij hen achterhalen. Maar Jezus Zelf houdt hem tegen. De Heere spreekt hem aan: "Saul, Saul wat vervolgt gij Mij". Daarmee identificeert Christus Zichzelf met de vervolgte gemeente. Als Christus Zich met Zijn vervolgte volgelingen identificeert, kunnen we in het vrije westen bezwaarlijk spreken over een 'vrije kerk hier' en een 'vervolgte kerk daar'. Christus is ongedeeld!

Christenen in politiek en samenleving mogen niet zwijgen over het kwaad en onrecht dat medebroeders en -zusters in andere landen op deze wereld wordt aangedaan. Hangt het welzijn van de wereldwijde kerk dan van onze inspanningen af? Nee, Christus heeft Zelf beloofd dat Hij met Zijn volgelingen zal zijn, alle dagen tot aan de voleinding der wereld. De christenwetenschapper Blaise Pascal (1623-1662) schreef een waar woord: "Het heeft iets prettigs om op een schip te zijn dat door noodweer geteisterd wordt wanneer je er zeker van bent dat het niet zal vergaan: van deze aard zijn de vervolgingen die de Kerk teisteren."

Laten we nuchter zijn en waakzaam in de gebeden. En het oog gericht houden op Jezus, de Goede Herder, de Voleinder van het geloof.

Jan Schippers, eindredacteur

De doorbraak in Antiochië

bijbelstudie

Drs. B. Coster, predikant voor de Spaans Evangelische Zending te Mataró

De oorsprong van de christelijke zending is de komst van de Heere Jezus in de wereld, want *gelijk de Vader Zijn Zoon in de wereld zond, zo zond de Zoon Zijn discipelen heen om de volken te onderwijzen en hen te dopen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest* (Joh. 20.21; Mat. 28.19).

In Hand. 11.19ss. lezen we hoe de zending op gang is gekomen na het uitbreken van de vervolgingen in Jeruzalem. Spoedig wordt het evangelie verkondigd langs de gehele oostkust van de Middellandse Zee. Eerst alleen in de Joodse gemeenten maar het blijkt dat de geschiedenis van de Zoon van God, Die mens werd, Die stierf en opstond uit de doden en op die wijze de machten van het kwaad en de dood overwon, ook belangstelling heeft van mensen uit de Griekse en Aziatische wereld. En dan vindt in Antiochië de grote doorbraak plaats. Hier wordt de *muur* tussen de volken en Israëls geslacht (Ef. 2.14) en krijgt de kerk gestalte als de enige, heilige, apostolische en katholieke kerk. Een *ondeelbare gemeenschap*

van mensen die de Naam van de Heere Jezus belijden. *Heilig* omdat ze een volk is dat door de Heere is uitgekozen om Hem te dienen met heel het hart, met heel het leven, met heel het verstand en met alle kracht. *Apostolisch*, gesticht door de apostelen en uitgerust met de apostolische volmacht het evangelie te verkondigen in heel de wereld. Ten slotte *katholiek* omdat ze een gemeenschap is waarin ieder welkom is, mannen en vrouwen, alle rassen en alle talen. Een kerk waarin *ieder in zijn eigen taal de grote werken van God verkondigt*.

Mankracht

Het bericht van de bijna spontane bekeringsen

van niet-Joodse mensen bereikt Jeruzalem en daar besluiten ze iemand te sturen om zich op de hoogte stellen. Het is Barnabas, een man van groot aanzien. Barnabas komt in Antiochië en hij wordt zo enthousiast dat hij al spoedig meewerkt. De Heere Jezus heeft geboden: *onderwijst de volken, alles wat ik jullie heb geboden* en dit gebeurt in Antiochië. De nieuwe discipelen, Aziaten en Cyprioten, krijgen onderwijs in de leer van het evangelie. Er is echter zo veel werk dat er meer mankracht nodig is en daarom reist Barnabas naar de naburige stad Tarsen waar Paulus woont. Paulus is bereid tot medewerking en later vertrekt hij samen met Barnabas naar Jeruzalem om namens de gemeente van Antiochië hulp te bieden aan de christenen in de Joodse hoofdstad in de hongersnood. Op dit punt begint de geschiedenis van Hand. 13.

Opdracht

Paulus en Barnabas zijn teruggekeerd uit Jeruzalem en ze werken in de gemeente met anderen als profeten en leraars. Ze geven onderwijs, ze leggen het evangelie uit en ze onderwijzen de wil van God. En dan grijpt de Heilige Geest in. Let op hoe! Hij spreekt tot de gemeente, waarschijnlijk tot haar geestelijke leiders en Hij gebiedt om *af te zonderen, apart te zetten*, juist deze beide mannen: Barnabas en Paulus. Deze twee krijgen een specifieke en persoonlijke opdracht van de Heilige Geest om een *werk te doen waartoe Hij hen roept*. Wat dat werk is, blijkt als de leiders van de gemeente opnieuw hebben gebeden en gevast, want dan vertrekken beide apostelen per schip naar het naburige eiland Cyprus, het vaderland van Barnabas, om ook daar en later op het Klein-Aziatische vasteland het evangelie te verkondigen.

We letten op de details: er wordt gebeden en

gevast. De mannen concentreren zich op het gebed om de wil van God te weten en laten daarom één of meer maaltijden staan en de Heilige Geest maakt het antwoord van God bekend. Hoe? Dat wordt ons niet verteld, maar op het gebed volgt een zeker weten van wat er gedaan moet worden. Nadat hun de handen opgelegd zijn – een teken van de volmacht die de gemeente hen geeft – worden de twee mannen heen gezonden.

In Antiochië wordt de muur tussen de volken en Israëlgeslacht en krijgt de kerk gestalte als de enige, heilige, apostolische en katholieke kerk.

Lessen

Wat leren we van deze geschiedenis in Hand. 13? Welke actualiteit heeft ze voor de kerk en de zending in de 21e eeuw? Ik noem enkele perspectieven, waarbij ik steeds buitenlandse zending en binnenlandse evangelisatie onder één noemer breng.

1. De kerk, de christelijke gemeente is verantwoordelijk voor de zending en de evangelisatie. Het is nodig ons dit te herinneren in een tijd dat meerdere bewegingen afstand scheppen tussen beide. Ik noem de individualisering, waardoor de nadruk gelegd wordt op de persoonlijke roeping die soms wel, soms niet overgenomen wordt door de gemeente. De oorzaak is niet altijd de – soms te – sterke persoonlijke motivatie van

ECM dialoog

Organisatieprocessen ingewikkeld?

Met educatieprogramma's op maat werken we aan de professionalisering van (uw) medewerkers. Georganiseerde intervisie, regionale kennisafels en nieuw elan geven aan competenties van leidinggeven en persoonlijke geloofwaardigheid? ECM dialoog heeft het!

Postbus 100 | 8080 AC Elburg
t (0525) 66 16 97 | www.ecmdialoog.nl

RietvelddeJong RietvelddeJong

Burgemeester Uilkensstraat 24
2861 AE Bergambacht
Telefoon: 0182 – 64 54 54
Fax: 0182 – 35 76 55

UW BEDRIJF IS ONZE ZORG!

SCHAAL 1:1 OF GROTER?

ONTWERP & REALISATIE VAN:

- Autobelettering
- Reklameborden
- Gevelreklame
- Lichtreklame
- Bouwborden
- Drukwerk
- Reklamezullen
- Promotiekleding
- Relatiegeschenken
- Groot formaat prints
- Presentatiesystemen
- Vlaggen- en vlaggenmasten

VAN LAAR
REKLAME

Bellstraat 15 | 3771 AH Barneveld
T1 0342 - 400 988 | F1 0342 - 400 469
E1 info@vanlaarreklame.nl | I1 www.vanlaarreklame.nl

VOOR EEN GOED BOEK NIET LANG OP ZOEK!!

Boekhandel R. van der Meijden
Nedereindsestraat 7 – 4041 XE Kesteren
Tel. 0488-482226 (Bgg. 0488-482134)
Email: info@vdmeijden-boekhandel.nl

Maandags gesloten

TECHNO WEST SERVICES

verkoop - verhuur - onderhoud

Techno West Services B.V.
Wolfsk 4, 4416 PX Ruitigen
E-mail opkoop@technowestservices.nl

Tel. +31 (0) 113 312 188
Mob. +31 (0) 054 774 758
Fax +31 (0) 113 313 078

www.technowestservices.nl

degenen die zich geroepen weten, maar ook de geringe en zelfs afnemende interesse in zending in de gevestigde kerken, veelal veroorzaakt door de toenemende zorg om zich te handhaven. Ook de noodzakelijke professionalisering van de zending dreigt de kloof tussen de verantwoordelijkheid die de gemeenten dragen en kunnen dragen en de daadwerkelijke zending groter te maken. Zending mag echter geen persoonlijke hobby of eenzaam avontuur zijn, maar is een roeping van de gemeente. De gemeente behoort actief mensen af te zonderen voor het werk dat de Heilige Geest gedaan wil hebben. Voor het werk in de gemeente, het pastoraat en het diaconaat, maar ook voor het werk buiten de gemeente, in zending en evangelisatie.

2. Zending en evangelisatie behoren geen *kandidaatswerk* te zijn. De zending is geen plaats om ervaring op te doen om die later nuttig te maken binnen de gevestigde kerk. Het is eerder andersom, zoals blijkt uit Hand. 13, waar de roeping tot zending uitgaat tot de meest bekwame dienaren in Gods Koninkrijk.
3. In Handelingen der Apostelen en ook in de Brieven van Paulus wordt verteld hoe de armen in de gemeente van Jeruzalem worden geholpen door de gemeenten in Azië en later in Griekenland. Gelukkig hoeven wij in Europa nog niet op deze wijze geholpen te worden, maar reeds lang is het zo dat de jonge kerken in de wereld, in Afrika, Azië en Zuid-Amerika, oog hebben voor de geestelijke nood in Europa. Ook wordt er daadwerkelijk en met toenemende kracht zending bedreven bij ons vanuit deze landen. De Heilige Geest zendt mensen uit an-

dere delen van de wereld naar Europa om hier opnieuw het evangelie te verkondigen. De Europese kerken en christenen moeten leren deze hulp te waarderen en te aanvaarden als een genade van God.

Zending is een roeping van de gemeente. De gemeente behoort actief mensen af te zonderen voor het werk dat de Heilige Geest gedaan wil hebben.

4. Zending en evangelisatie hebben grote gevolgen voor de gevestigde kerken. Deze ervaring had reeds de eerste generatie christenen. In Hand.15 neemt de vergadering van apostelen en oudsten in Jeruzalem het zeer vergaande besluit dat de discipelen uit de volken niet gebonden zijn aan de Joodse ceremoniële wet. Jeruzalem past zich dus aan Antiochië aan. In latere eeuwen heeft de zending de kerk steeds weer voor de dubbele uitdaging gesteld enerzijds bekering te prediken, een radicale omkeer door geloof in en gehoorzaamheid aan Jezus Christus en anderzijds ruimte te bieden aan andere culturen en tradities binnen de christelijke gemeente. In onze tijd beleven we dat de christelijke agenda steeds meer bepaald wordt door nieuwe christenen uit heel de wereld die zeer kritische en uitdagende vragen stellen bij de Europese theologische tradities, zowel de modernistische als de orthodoxe en confessionele. Ze zien zelfs vaak het onderscheid niet omdat beide gefaald hebben. Het modernisme heeft het Christendom

niet kunnen handhaven en de orthodoxie heeft geen dam kunnen opwerpen tegen de secularisatie. Het christendom van de toekomst zal daarom niet alleen minder Europees zijn, maar ook minder theologisch, meer gericht op directe ervaringen en persoonlijke relaties dan gefixeerd op scherp geformuleerde waarheden. Het raakt ons dat ook de gereformeerde traditie door deze beweging uitgedaagd wordt haar prioriteiten te doordenken en opnieuw te verwoorden. En dit niet vanwege twijfel aan de waarde van de gereformeerde belijdenis, maar om haar nuttig te

doen zijn voor de zending en de kerk van de toekomst.

Tot slot

De christelijke zending die begint met de doorbraak in Antiochië is de meest opmerkelijke beweging in de geschiedenis. Een eschatologische beweging zelfs, niet alleen naar de *einden der aarde* maar ook naar het *einde der tijden*, wanneer een ontelbare schare uit alle *natie en geslachten, en volken en talen, bekleed met lange witte klederen, palmtakken in hun handen en met de lofzang ter ere van God op hun lippen, zal staan voor de troon en voor het Lam (Op.7.9,10).*

Zin in een boeiende debatavond over een uiterst actueel onderwerp?
Kijk op pagina 48-49!

De European Christian Political Foundation werkt aan versterking van het christelijk geluid in Europa. Doet u mee en steunt u ons?

In het voorjaar van 2011 is de European Christian Political Foundation opgericht. De ECPF vormt als 'Europees WI' het Europese netwerk voor Christelijke denktanks en organisaties die actief zijn op het kruispunt van Christelijk geloof, maatschappij en politiek. De ECPF kan door haar netwerk bestaande kennis en expertise verbinden met mensen en organisaties in geheel Europa door conferenties, publicaties en trainingen. De ECPF reikt politici op Europees en nationaal niveau relevante informatie aan, vooral als belangrijke principes omtrent gezin en medische ethiek op het spel staan.

De Guido de Brès-Stichting (WI-SGP) en de ECPF werken samen rondom de vertaling van publicaties en conferenties met SGP-partners in Oost-Europa. Voor meer informatie zie: www.ecpf.info

De ECPF ontvangt subsidie van het Europees Parlement. De omvang van de subsidie is mede afhankelijk van onze eigen fondswerving. Elke euro steun betekent 6 euro extra subsidie van het Europees Parlement voor de ECPF en is dus een 'goed renderende' investering in een helder christelijk geluid in Europa!

Uw steun is welkom op bankrekeningnummer 1537.31.095 t.n.v. de ECPF te Amersfoort

ECPF · Postbus 439, 3800 AK Amersfoort · Tel. 033-4226971 · E-mail: secretariat@ecpf.info

“Achter de mooie bergen liggen de beruchte strafkampen”

Alleen via oogcontact communicatie met Noord-Koreaanse christenen mogelijk

Jan Mark ten Hove, redactielid

Al een aantal keren is ze in Noord-Korea geweest. Niets is wat het lijkt, aldus Janneke van den Berg (33), woonachtig in een dorpje in het noorden van het land.¹ ‘Ondanks de geslotenheid van het land zijn veel zendelingen voorbereid op de val van het regime.’

U heeft ‘iets’ met Noord-Korea. Hoe is dat gegaan?

‘Een paar jaar geleden ben ik voor het eerst naar het land gereisd. In veel Aziatische landen was ik al eens geweest. Ik werd getriggerd door een stichting, die reizen aanbood naar Noord-Korea. Verder plaatste het *Reformatorisch Dagblad* ooit een serie artikelen over Noord-Korea. Het lot van de vervolgte kerk liet me sindsdien niet meer los.’

‘Bij elk land dat je bezoekt, heb je een be-

paald beeld. Maar in Noord-Korea is niets wat het lijkt. Alles is bizar. De gidsen, die je geen moment alleen laten, tonen alleen de mooie kanten van het land. Het schrijnende is dat je weet dat achter dat hetgeen je te zien krijgt, een wereld van ellende en verdriet schuilgaat. Achter de mooie bergen liggen de beruchte strafkampen, waar de meest mensonwaardige dingen plaatsvinden. Na dat eerste bezoek duurde het wel een maand voordat ik mijn eerste indrukken verwerkt

had. De sfeer van angst en intimidatie is onbeschrijflijk. Nergens word je alleen gelaten, steeds wordt er meegelusterd, alles wordt genoteerd, voortdurend zijn er controles. Buitengewoon godslasterlijk en diep ingrijpend is de verering van de Kim-dynastie. Op het centrale plein in Pyongyang staan de beelden van de huidige leider en zijn vader, die als goden worden vereerd. Iedereen moet op de knieën voor beide beelden. Ook moeten bloemen of vruchten gebracht worden als offer.'

Hoe taxeert u de politieke spanningen?

'Er zijn een aantal redenen die bij elkaar komen in het conflict tussen beide Korea's. Een factor is de jeugdigheid van Kim-Jong-un. Hij is nog maar 29 jaar oud. Denk je even in dat je in de Aziatische cultuur pas wat te zeggen hebt als je de vijftig bent gepasseerd. Behalve dat hij erg jong is, is hij in slechts enkele jaren klaargestoomd voor het leiderschap. Zijn vader, Kim-Jong-il, draaide al vele jaren mee,

toen hij diens vader afloste als dictator. Kortom, Kim-Jong-un moet zich nadrukkelijk bewijzen als leider.'

'Verder is bekend dat er een machtsstrijd gaande is tussen het leger en de Communistische Partij. Door het kiezen van een gemeenschappelijke vijand, namelijk Zuid-Korea en in het kielzog de Verenigde Staten, wordt de aandacht afgeleid van intern gedoe.' 'De missie van Kim-Jong-un is een ongedeeld Korea. Dat heeft hij altijd beweerd. Hij heeft een leger van 1,2 miljoen soldaten die bereid zijn om voor hem en het vaderland te sterven. In die zin vraag ik me soms af of de media het gevaar van de situatie wel inzien. Lacherig doen over Noord-Korea is heel verleidelijk, maar de geschiedenis leert dat slechts één kogel een wereldoorlog kan ontketenen, denk maar aan de aanslag op de Oostenrijks-Hongaarse kroonprins te Sarajevo in 1914.'

Hebben christenen baat bij een conflict?

'Dat is maar de vraag. Er is heel veel gebed geweest toen bekend werd dat Kim-Jong-un de macht van zijn vader zou overnemen. Er was hoop dat hij een gematigder koers zou varen. Ik betwijfel het ten zeerste of er een geleidelijke transitie zal komen in de overgang naar een ongedeeld Korea. Zo'n overgang is wel vele malen te wensen boven een hevig conflict, waarbij duizenden zullen omkomen, inclusief christenen.'

Hoe is de situatie van Noord-Koreaanse christenen momenteel?

'Erbarmelijk, helaas staat het er slechter met hen voor dan een aantal jaren geleden. Veel christenen zijn in de loop van de jaren omgekomen door hongersnood of ontberingen in kampen. Naar China en Zuid-Korea gevluchte christenen dachten dat de kerk tot het nul-

punt gedaald is. Gelukkig blijken er veel christenen te zijn in Noord-Korea. Als het bekend is dat je christen bent, betekent dat transport naar het strafkamp. Bij sommigen wordt de nek gebroken, zodat ze niet meer naar de hemel kunnen kijken. Wat ik echter ook hoor, is dat er gevangenen bekeerd worden, omdat ze jaloers zijn op christenen. Laatstgenoemden vloeken niet, schelden geen kampbewakers uit en helpen hun medegevangenen. Op die wijze geven ze een zegenrijk getuigenis. De verhalen van Noord-Koreaanse christenen zijn vaak indrukwekkend. Beschamend, zeker gezien het feit dat ze vaak ontzettend weinig weten van God en de Bijbel. Meestal kennen ze maar een paar geschiedenissen, de Tien Geboden en het Onze Vader. Het staat de Heilige Geest blijkbaar niet in de weg.'

*Op het centrale plein in
Pyongyang staan de beelden van
de huidige leider en zijn vader,
die als goden worden vereerd.
Iedereen moet op de knieën voor
beide beelden.*

De kerk in Noord-Korea is volledig ondergronds. Wat houdt dat in?

'Dat er geen kerkgebouwen zijn, ook geen huiskerken. Christenen die samenkomen doen dat in groepjes, bestaande uit enkele mensen. Er zijn geen specifieke momenten van bij elkaar komen, want dat is te risicovol. Op momenten dat het veilig lijkt, wordt in het geheim afgesproken. Dat is al levensge-

vaarlijk, want wie garandeert dat je medechristen geen spion is? Een Bijbel ontbreekt vaak, eenvoudigweg omdat er bijna geen christenen met Bijbels zijn. Op het bezit van de Bijbel staat het kamp of de dood. Meestal wordt er gebeden en enkele gedeelten uit de Bijbel met elkaar gedeeld die uit het hoofd geleerd zijn. Er zijn in Noord-Korea wel zogenaamde showkerken. Die worden door het regime naar buiten geëtaled als proeve van godsdienstvrijheid; echter daar wordt geen Evangelie gepreikt, maar een soort ode aan de staat gehouden. Toch bezoeken we die kerken. Bij het naar buiten gaan, hebben we de mogelijkheid om mensen de hand te drukken en zeggen we 'Gods zegen voor je', in de hoop dat ze iets van de liefde van Jezus Christus mogen zien.'

Hoe verloopt het contact met Noord-Koreaanse christenen?

'Chinese en Zuid-Koreaanse zendelingen zijn in het grensgebied met Noord-Korea erg actief. Soms lukt het ze om onder bijvoorbeeld onder de vlag van ondernemerschap het land in te komen. Verder zijn er bar weinig communicatievormen. Wel weet ik dat Trans World Radio erg actief is vanuit Zuid-Korea. Het is alleen de vraag hoeveel christenen zij bereiken, want radiobezit is verboden in Noord-Korea. En vanuit Zuid-Korea worden regelmatig heteluchtballonnen met daarin Nieuwe Testamenten de lucht in gelaten, in de hoop dat zij Noord-Koreaanse christenen bereiken. Als je in het land zelf bent, is oogcontact de enige vorm van communicatie. Praten met mensen is verboden, evenals het overhandigen van een Bijbel of andere traktaten. We proberen Noord-Koreanen te laten zien dat wij christenen zijn. Alle groepsleden dragen daarom zichtbaar een kruisje, dat

staan de autoriteiten oogluikend toe. En we neuriën melodieën van geestelijke liederen in de hoop dat dit mensen bemoedigt. Het moeilijke aan oogcontact is dat de ander niet kan laten merken dat hij of zij daardoor blij wordt of emotioneel. Als de gidsen iets zouden merken, kan dat grote gevolgen hebben voor de christenen.

Is een bezoek aan Noord-Korea raadzaam?

'Wat mij opvalt, is dat de benarde situatie in het land langzaamaan breder bekend wordt en ook bij mensen hier echt gaat leven. Sinds ik een paar keer in Noord-Korea geweest ben, krijg ik met enige regelmaat verzoeken om een lezing te houden. Ik weet dat er veel aanvragen komen voor een bezoek aan Noord-Korea. Ongetwijfeld doen veel mensen dat vanuit een goed hart, maar avonturisme kan op de loer liggen.'

Wat kunnen we voor onze broeders en zusters doen?

'Het belangrijkste wapen is het gebed. Bidden is één, maar voortdurend gebed voor de vervolgde kerk is een tweede. Trouw zijn in het

gebed is belangrijk. Ik vraag ook altijd iedereen om ervaringen te delen met anderen. Als je wat hoort of leest over Noord-Korea, vertel het door. Mensen moeten weten wat daar gebeurt, anno 2013. Ook vandaag zijn er weer Noord-Koreaanse christenen gemarteld en gedood. Dat bewustzijn moet er zijn. Verder is het geven van geld belangrijk. Financiële middelen zijn onmisbaar om Bijbels te drukken en te verspreiden, medicijnen te kopen en voedsel te transporteren.'

Wat is uw toekomstperspectief van Noord-Korea?

'Het land staat op instorten. De honger is enorm. Om de zoveel tijd breekt er hongersnood uit. Fabrieken zijn dicht, tractoren zijn verroest. Auto's zijn er amper. Alleen de elite beschikt over telefonie en internet. Er is nauwelijks communicatie. Hoe lang kan dat nog doorgaan? Het land draait enkel op wapenhandel, de verbouw van papaver, het witwassen van geld en mensensmokkel. Het regime in Noord-Korea blijft alleen in het zadel door de steun van China, die dat overigens doet uit eigenbelang. De kans bestaat dat deze situatie nog jaren aanhoudt, hopelijk is het een

Religie in Noord-Korea

Al jaren staat Noord-Korea met stip op de eerste plaats in de ranglijst christenvervolging van Open Doors. Toch heeft het land een rijk christelijk verleden gekend, zo blijkt uit het boek 'De geheime erfenis. Hoe drie generaties christenen in Noord-Korea het belangrijkste in hun leven aan elkaar doorgaven.' Schrijver van dit boek is Eric Foley, directeur van een Zuid-Koreaanse organisatie die op haar beurt weer banden heeft met SDOK.

Ruim een eeuw geleden, in 1907, begon in Pyongyang een grote opwekking, die leidde tot een immense groei van het christendom op het Koreaanse schiereiland. Zending William Blair sprak van 'grote oceanen van gebed die tegen de troon van God sloegen.' Een Bijbelconferentie in dat jaar trok elke avond meer dan 1500 bezoekers. Methodisten en presbyterianen stichtten kerken en seminaries. Drie jaar later brak er oorlog uit met Japan. De Japanners eisten dat iedereen zou buigen voor de Japanse Shinto-heiligdommen. Wie weigerde, werd vervolgd. Veel christenen werden gedood, enkele duizenden vluchtten naar China.

Ook in Noord-Korea bleek het bloed der martelaren het zaad der kerk. In 1941 leefden er naar schatting zo'n driehonderdduizend christenen in het land. Vanaf 1946 begon de regering de kerk aan te vallen. Bij de invoering van landhervormingen werden eigendommen van christenen geconfisqueerd door de staat. In 1949 gaf Kim Il Sung opdracht om iedereen te arresteren die religieuze bijeenkomsten bezocht. In de jaren veertig en vijftig van de vorige eeuw werden christenen in het openbaar geëxecuteerd of gevangen gezet in strafkampen. In 1959 begon de overheid met een antichristelijke campagne. Het beleid van Pyongyang viel niet toevallig samen met de introductie van Juche. Daarmee werd aanvankelijk 'de proletarische revolutie van het volk' bedoeld 'die geleid moest worden door een Grote Leider'. In de jaren zeventig kreeg het Juche steeds meer religieuze trekjes. Zo zingen de Noord-Koreanen vandaag de dag in zogenaamde zelfkritieksessies uit een liedboek met zeshonderd lofzangen op Kim Il Sung en Kim Jong Il. Als Noord-Koreanen bidden, kijken ze eerbiedig naar de foto's van hun leiders, die in ieder huis aan de mooiste muur moeten hangen. Juche heeft zelfs zijn eigen drie-eenheid: Kim Il Sung, zijn vrouw en Kim Jong. Juche klinkt als een slechte imitatie van het christendom. Daarom zijn de partij en het leger ook zo fel in hun strijd tegen christenen, omdat ze weten dat christenen het Juche eenvoudig kunnen ontmaskeren.

Hoewel de situatie van Noord-Koreaanse christenen op zijn best erbarmelijk is te noemen, bidden zij voor hun geloofsgenoten in het Westen. Hun motief: 'Bidden jullie voor ons? Wij bidden voor jullie! Christenen in het Westen hebben zoveel rijkdom, vrijheid en macht. De meesten van hen hebben nog niet ervaren wat het is om helemaal op God teruggeworpen te worden.'

kwestie van enkele maanden. Wat ik wel weet, is dat veel zendelingen voorbereid zijn op het moment dat de grenzen van Noord-Korea opengaan.'

Noten

- 1 Op verzoek van de geïnterviewde is haar naam en woonplaats gefingeerd. Ook zijn sommige gegevens bewust wat vaag omschreven.

De laatste jaren is er in toenemende mate aandacht onder reformatorische christenen voor de situatie van de vervolgde kerk. Dit themanummer is daarvan een voorbeeld. Ontwikkelingen in ons eigen land maken dat we ons beter kunnen inleven in de situatie van vervolgde christenen. Hoe moeten we tegen vervolging aankijken? Is politieke druk een geëigend middel om tegen vervolging van christenen te strijden? Wat reikt de vervolgde kerk ons aan inzichten aan? Wat leert de Bijbel over vervolging?

Drs. Edwin Baelde, directeur Stichting De Ondergrondse Kerk

Geloven met gevolgen

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw was er sprake van een brede betrokkenheid van reformatorische christenen bij de vervolgde kerk, die zich toen veelal in communistische landen bevond. De benarde situatie van christenen in landen als China en de voormalige Sovjet-Unie was algemeen bekend. Op vrouwenverenigingen werden acties gehouden om kaarten te schrijven naar gevangenen. Het smokkelen van Bijbels naar landen van het Oostblok kon rekenen op financiële steun en op praktische betrokkenheid.

Na de val van het communisme in Oost-Eu-

ropa en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie nam de aandacht voor de vervolgde kerk - in algemene zin gesproken - af. Alsof met de val van het IJzeren Gordijn christenvervolgning ophield te bestaan. De laatste jaren is daar echter een merkbare verandering in gekomen. Een van de oorzaken hiervoor is de groeiende aandacht van de christelijke pers voor de situatie van de vervolgde kerk. Voor kranten als het *Reformatorisch Dagblad* is dit een bewuste keuze geweest. Ook de voortgaande secularisering in Nederland en de toenemende zichtbaarheid van de islam in de Nederlandse samenleving zorgen ervoor dat

christen-zijn ook in ons land niet altijd meer vrijblijvend is. Christelijke principes worden steeds minder begrepen of getolereerd. Deze ontwikkeling leidt onder christenen in ons land tot meer interesse en inlevingsvermogen in de situatie van vervolgte christenen in andere delen van de wereld. En die situatie is zorgwekkend in een groeiend aantal landen wereldwijd.

Andere aanblik

Onder de communistische regimes van de vorige eeuw werd het beeld van christenvervolgving veelal gevormd door christenen die onder moeilijke omstandigheden lange gevangenisstraffen uitzaten of jarenlange dwangarbeid moesten verrichten in strafkampen in streken als Siberië. Het ondersteunen van deze vervolgte christenen, zoals bijvoorbeeld door het smokkelen van Bijbels, kende vaak een geheimzinnig karakter.

Vandaag de dag zijn het in sterke mate radicale moslims en islamitische overheden die het christenen moeilijk maken. Ik doe hierbij niets af aan de moeilijke situatie van christenen in landen als Noord-Korea, Vietnam en sommige delen van India. Maar in het merendeel van de landen waar christenen actief vervolgd worden, is een grote rol weggelegd voor de islam. De aanblik van de vervolgte kerk is daarmee veranderd. In de berichtgeving over de vervolgte kerk staat niet langer langdurige gevangenschap centraal, waarvan vaak sprake is onder communistische regimes. We lezen nu berichten over het vermoorden van christenen en over aanslagen op kerken. Dit levert schokkende beelden op die ons, mede door nieuwe communicatiemiddelen, steeds sneller bereiken. De afschuwelijke gevolgen in de levens van christenen die vervolgd wor-

den, zijn hierdoor steeds duidelijker zichtbaar.

Terwijl het in de jaren zeventig en tachtig vaak moeilijk was om communistische landen in te reizen - laat staan om christenen te ontmoeten - bevindt de vervolgte kerk zich tegenwoordig meer dan eens in landen en gebieden waar we vanuit Nederland vrij gemakkelijk naar toe kunnen reizen. Vorig jaar was ik bijvoorbeeld in het noorden van Nigeria in een kerkje waar een aantal weken ervoor een bloedige aanslag op christenen was gepleegd. De bloedspetters waren nog zichtbaar op de muur. Ik sprak met nabestaanden en met christenen die bij de aanslag gewond waren geraakt. Dit soort bezoeken brengt de pijn en het verdriet van de vervolgte kerk heel dichtbij.

Politieke druk

Zowel op landelijk als op Europees niveau wordt door politici van de SGP en de ChristenUnie - en soms ook van het CDA - met re-

gelmaat aandacht gevraagd voor de preciaire situatie van vervolgte christenen. Het is goed dat dit gebeurt. Soms leidt het tot zichtbare resultaten. Met betrekking tot een toenemend aantal islamitische landen is het wapen van politieke druk echter niet bijzonder krachtig. Vaak ontbreken simpelweg economische en diplomatieke betrekkingen die enige mate van dialoog of druk mogelijk maken. Ook de bereidheid van kabinet en Tweede Kamer om zich in te zetten voor de rechten van vervolgte christenen, is tanende. Minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans (PvdA) vindt niet dat het beschermen van godsdienstvrijheid hogere prioriteit heeft dan het beschermen van andere mensenrechten. Dat zei hij onlangs in het debat met de Tweede Kamer over godsdienstvrijheid.

Als directeur van Stichting De Ondergrondse Kerk (SDOK) bezoek ik regelmatig christenen in landen als Pakistan, Egypte, Oezbekistan en Nigeria. Geconfronteerd met hun pijn en verdriet zou ik na terugkomst van mijn reizen elke ambassade willen aflopen om te pleiten voor een verbetering van de positie van deze christenen. Toch is het organiseren van politieke druk niet een primaire doelstelling van SDOK.

Als ik de Bijbel lees, kan ik niet anders dan constateren dat vervolging onlosmakelijk verbonden is met het volgen van Christus. Het geloven in Hem heeft gevolgen. Een bekende Bijbeltekst in dit verband is II Timotheüs 3 vers 12: *En ook allen die godzaliglijk willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden.* Ook op diverse andere plaatsen in het Nieuwe Testament komt duidelijk naar voren dat de verspreiding van het Evangelie gepaard gaat met tegenwerking en vervolging. Jezus sprak daar

duidelijke taal over toen Hij Zijn discipelen voorbereidde. De realiteit hiervan werd snel zichtbaar. Grote delen van het Nieuwe Testament zijn in gevangenschap geschreven. Apostelen en andere christenen uit de Vroege Kerk werden om het leven gebracht. Die lijn heeft zich voortgezet en zet zich tot op de dag van vandaag voort. Vervolging is een werkelijkheid, verbonden aan de verspreiding van het Evangelie door de wereld.

Minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans (PvdA) vindt niet dat het beschermen van godsdienstvrijheid hogere prioriteit heeft dan het beschermen van andere mensenrechten. Dat zei hij onlangs in het debat met de Tweede Kamer over godsdienstvrijheid.

Trekken we deze lijnen vanuit Gods Woord door, dan kunnen we niet anders dan vaststellen dat het streven naar een wereld waarin christenen niet vervolgd worden Bijbels gezien geen enkele kans van slagen heeft. Moeten we ons op politiek niveau dan maar niet meer inzetten voor vervolgte christenen? Zeker wel, aangezien we ook de taak hebben om als leden van hetzelfde Lichaam van Christus voor elkaar zorg te dragen. Het

pleiten bij een bepaalde ambassade voor de vrijlating van een christen die in het land van deze ambassade gevangen zit vanwege zijn of haar geloof, is daarom een mogelijkheid die we moeten aangrijpen. Maar deze politieke inzet zal altijd in het kader moeten staan van de wetenschap dat we ten diepste als christenen in deze wereld geen rechten, maar een roeping hebben. Een roeping om de Heere na te volgen, het Evangelie te verkondigen en Hem trouw te blijven, ongeacht de gevolgen.

Vervolging in Nederland?

Ook voor christenen in Nederland wordt in zekere zin het klimaat guurder. Je hebt achterhaalde ideeën als je pleit voor de bescherming van het ongeboren en het aftakelende leven. Het leven volgens waarden en normen die de Bijbel ons aanreikt, vindt steeds minder herkenning en soms zelfs zichtbare tegenstand. Hoe gaan wij als christenen om met deze veranderingen? Wat is onze reactie? Ik wil allereerst heel duidelijk stellen dat wanneer de eer van Gods Naam en Zijn heiligheid in het geding zijn, we nooit onze mond kunnen en mogen houden.

Maar hoe zit dat als *ons* als christenen bepaalde rechten, bepaalde mogelijkheden worden ontnomen waardoor ons leven wellicht wat minder comfortabel wordt? Wat is dan onze reactie? Ook dan mogen we onze stem laten horen. Maar belangrijk is welk geluid we dan laten horen. Laat ik als voorbeeld de positie van de gewetensbezwaarde ambtenaar noemen. Als onze enige reactie in dit soort kwesties is dat we naar de rechter gaan om te pleiten voor onze vermeende rechten, dan schieten we tekort. Dit soort kwesties moeten we juist gebruiken om te laten horen en te laten zien wat ons drijft en Wie ons drijft. Anders zijn we alleen maar bezig om

onzelf te beschermen. Laten we dit goed in ons achterhoofd houden als de speelruimte voor christenen de komende jaren wellicht verder wordt ingeperkt en er maatregelen genomen worden die ons pijn doen. Ik herhaal nog maar eens mijn stelling: in deze wereld hebben we als christenen ten diepste geen rechten, maar een roeping.

Grote delen van het Nieuwe Testament zijn in gevangenschap geschreven. Apostelen en andere christenen uit de Vroege Kerk werden om het leven gebracht. Die lijn heeft zich voortgezet en zet zich tot op de dag van vandaag voort. Vervolging is een werkelijkheid, verbonden aan de verspreiding van het Evangelie door de wereld.

Trouw belangrijker dan vervolging

Een bekende uitspraak van Richard Wurmbrand, grondlegger van het werk van SDOK, luidt: *Hands that are chained can bless well*. Uit eigen ervaring kan ik zeggen hoe waar dit is. Christenen die fysiek, tastbaar, zichtbaar lijdten omwille hun geloof in Christus, hebben een belangrijke boodschap voor ons. Ze sporen ons aan tot toewijding, volharding, trouw. Het feit dat Paulus in gevangenschap zat, leidde ertoe *dat andere broeders meer ver-*

trouwen kregen om overvloediger het Woord onbevreesd te durven spreken (Filippenzen 1 vers 14).

De getuigenissen van vervolgte christenen kunnen een verlangen oproepen om in een zelfde situatie te verkeren als hen. Hun vertrouwen op de Heere, een vertrouwen dat beproefd is in de praktijk van het leven, kan ons heilig jaloers maken. Toch moeten we hier mee oppassen. We moeten niet de pijn, de zorgen, de moeite en het verdriet van vervolgte christenen onderschatten door ‘te verlangen naar vervolging’. De diverse ontmoetingen die ik heb gehad met geestelijk en lichamelijk gewonde christenen maken mij hierin heel voorzichtig. We moeten ook oppassen om de mate van vervolging tot een kenmerk van een waar geloof te maken. Dat is het niet. Het gaat niet om de mate waarin we vervolging (hebben) doorstaan.

Wat telt, is of we trouw zijn in het volgen van de Heere, Zijn naam belijden. De mate van vervolging die christenen treft, verschilt van land tot land, van situatie tot situatie. De mate waarin we geroepen worden om Christus na te volgen in de praktijk van ons dagelijkse leven, is voor iedereen gelijk.

Christenen die met ernstige vormen van vervolging te maken hebben, kunnen ons daarbij veel leren. In Markus 13 vers 33-37 spoort Jezus Zijn discipelen - en daarmee ook ons - aan tot waakzaamheid: *Waakt en bidt!* We moeten wakker blijven, niet in slaap vallen. De situatie en het getuigenis van onze vervolgte broeders en zusters zijn een belangrijke prikkel voor ons om niet in slaap te vallen. Het is daarom voor iedere christen in Nederland belangrijk om te weten wat er met leden van het Lichaam van Christus elders in de wereld gebeurt.

Wat kunnen wij doen?

Als het dan zo is dat vervolging door Jezus is voorzien, dat de apostelen zich zelfs verblijdden dat ze *waardig waren geacht om omwille van Zijn naam smaad te lijden* (Handelingen 5 vers 41) en dat we heel veel kunnen leren van vervolgte christenen, hoeven we dan niets voor hen te doen?

Voor het antwoord op deze vraag is het belangrijk dat we ons realiseren dat vervolging van Gods kinderen ten diepste een geestelijke strijd is. De kern van vervolging is niet dat het gaat om ons als persoon, om onze kleding of om onze principes. Jezus zegt: *Maar al deze dingen zullen zij doen om Mijns Naams wil, omdat zij Hem niet kennen, Die Mij gezond heeft* (Johannes 15 vers 21). En omdat het een geestelijke strijd is, moeten we geestelijke wapens gebruiken. Daarom is gebed voor onze vervolgte broeders en zusters het eerste en het belangrijkste wat wij kunnen doen. Volharden in gebed voor hen.

Behalve door gebed, kunnen we naast vervolgte christenen staan met onze praktische hulp om hen daardoor te bemoedigen en te

Behalve door gebed, kunnen we naast vervolgte christenen staan met onze praktische hulp om hen daardoor te bemoedigen en te versterken om trouw te blijven. Dit heeft een grote betekenis.

versterken om trouw te blijven. Dit heeft een grote betekenis. Paulus was verheugd dat de gemeente in Filippi aan hem dacht. De goederen die zij naar hem stuurden toen hij gevangen zat, waren voor hem een *welriekende reuk, een aangename offerande* (Filippenzen 4 vers 18). Meer nog, Paulus schrijft dat het Gode *welbehaaglijk* was. Het behaagt de Heere dus als we met praktische hulp naast onze vervolgte broeders en zusters staan. Een belangrijke aansporing. Doordat we naast vervolgte christenen staan mogen wij tegelijkertijd delen in hun zegen.

Smaakt deze Zicht naar meer?

Geef u op voor een proefabonnement!

(één jaargang, vier nummers, voor maar € 15,00)

Bel 010 - 7200 785, surf naar www.wi.sgp.nl of mail naar wi@sgp.nl

Wist u dat het ook mogelijk is de Guido de Brès-Stichting te steunen als donateur? U krijgt dan alle publicaties (inclusief het tijdschrift Zicht) van het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP thuisgestuurd. Neem contact op voor meer informatie.

Geloven in vrijheid

Voor veel christenen op deze wereld is vervolging bittere realiteit. In Noord-Korea zuchten zij in strafkampen. In Nigeria kunnen ze zomaar het slachtoffer worden van radicale islamieten. In Iran belanden zij in de gevangenis.

Wij komen in de Tweede Kamer, net als Bas Belder in het Europees Parlement, met overtuiging voor geloofsvrijheid op. De SGP hecht eraan dat het kabinet hier ook een speerpunt van maakt in het buitenlands beleid. Daarom maken wij er steevast een punt van in debatten, maken wij nota's hierover en stellen we het kabinet schriftelijke vragen.

Natuurlijk is onze inzet erop gericht om verdrukking en vervolging tegen te gaan, vrijheid te brengen waar onvrijheid is. We verheugen ons dan ook wanneer geloofsgevangenen vrijheid krijgen, wanneer de positie van christenen verbetert. Dat is zeker reden om dankbaar te zijn.

Toch zou ik graag aandacht willen vragen voor iets anders: de zegen die in de verdrukking wordt ervaren. Ik hoorde meer dan eens, dat christenen voor wie wij opkwamen juist in de gevangenis tot opmerkelijke zegen waren geweest. Een Iraanse vrouw vertelde ons eens, dat haar Bijbeltje in de gevangenis steeds dunner werd, omdat zij gevangenen en gevangenispersoneel bladzijden uit haar Bijbel gaf. Indrukwekkend. Over China hoorden we dat juist in tijden van vervolging onder het communisme, toen de zendelingen het land uit waren gezet, de christelijke kerk enorm groeide. Heel bijzonder is ook het geloofsleven dat christenen wereldwijd tonen, juist in tijden van vervolging. Wonderlijke blijdschap onder de hitte van vervolging.

Moeten we dan maar stoppen met opkomen voor geloofsvervolgden?
Zending maar achterwege laten?
Zeker niet! Maar laat het besef juist bemoedigen, dat dwars door alle weerstand en tegenstand heen, het Koninkrijk van God wereldwijd baan breekt. Zijn wegen zijn hoger dan onze wegen.

Kees van der Staaij

Ranglijst Christen- vervolging 2013

Drs. J.A. Schippers, eindredacteur

In de maand januari van ieder jaar brengt de organisatie 'Open Doors' een overzicht uit van landen waar christenen worden vervolgd. Op basis van onderzoek naar wetgeving en praktijk in een land wordt de situatie van christenen aldaar in kaart gebracht en vergeleken met andere landen. Het resultaat van onderzoek wordt gepresenteerd in de vorm van een ranglijst van vijftig landen.¹

De top van de ranglijst wordt al jaren aangevoerd door Noord-Korea [1] en Saoedi-Arabië [2]². Twee landen waar het geloof christenen 'het meest kost' aan lijden, onrecht, verdrukking, discriminatie en vrijheidsbeperking.

Geloofsvervolging kent vele varianten

Geweld tegen en onderdrukking van christenen vindt in allerlei vormen plaats. Wat dat betreft, verschilt de situatie van land tot land. In het ene land is de overheid de belang-

rijkste veroorzaker van repressie door vervolging, in het andere land opereren bendes van fanatieke moslims die met extreem geweld tegen christenen tekeer gaan. Van het eerste is Noord-Korea een uitgesproken voorbeeld. De staat beheerst daar welhaast alle aspecten van het openbare en private leven. Christenen die voor hun geloof uitkomen, samenkomsten bijwonen of betrappt worden op het bezit van een Bijbel of christelijke lectuur, worden gevangen genomen en tot verblijf in

Ranglijst Christenvervolging 2013

1 Noord-Korea	18 Laos	34 Jordanië
2 Saoedi-Arabië	19 Turkmenistan	35 Bahrein
3 Afghanistan	20 Qatar	36 Palestijnse gebieden
4 Irak	21 Vietnam	37 China
5 Somalië	22 Oman	38 Azerbeidzjan
6 Malediven	23 Mauritanië	39 Marokko
7 Mali	24 Tanzania	40 Kenia
8 Iran	25 Egypte	41 Comoren
9 Jemen	26 Verenigde Arabische Emiraten	42 Maleisië
10 Eritrea	27 Brunei	43 Djibouti
11 Syrië	28 Bhutan	44 Tadzjikistan
12 Soedan	29 Algerije	45 Indonesië
13 Nigeria	30 Tunesië	46 Colombia
14 Pakistan	31 India	47 Oeganda
15 Ethiopië	32 Birma	48 Kazachstan
16 Oezbekistan	33 Koeweit	49 Kirgizië
17 Libië		50 Niger

Bron: Open Doors, 8 januari 2013.

een strafkamp veroordeeld – of erger. Nigeria [13] is de laatste jaren het land bij uitstek waar extreem geweld gericht tegen christenen heel vaak voorkomt. In 2012 werden in het noorden van dit land 791 christenen omgebracht.

Dat dit geen incidenteel, maar structureel geweld betreft, is af te lezen uit de cijfers van dodelijke slachtoffers in 2011, toen 300 christenen ter dood werden gebracht, terwijl in 2010 zelfs meer dan 2000 christenen in Nigeria omkwamen door geweld. Aanstichter van al dit extreme geweld is de islamitische terreur-beweging Boko Haram, die zich ten doel heeft gesteld het christendom uit Noord-Nigeria weg te vagen.

Hoe komt de Ranglijst tot stand?

Bij het samenstellen van de Ranglijst Christenvervolging, nemen de onderzoekers het gehele spectrum van christenvervolging in ogenschouw. In het onderzoek worden vijf ‘terreinen’ onderscheiden. Achtereenvolgens zijn dat: 1) persoonlijke levenssfeer, 2) familieverband, 3) gemeenschapsleven, 4) publieke ruimte en 5) kerkelijk leven. Ieder land krijgt aan de hand van een vragenlijst op elk terrein een aantal punten toegekend, naar de mate waarin in dat land de vrijheid van (christelijk) geloof wordt belemmerd. 6) Als overstijgend aspect wordt tenslotte in elk land de mate van geweld tegen christenen nauwkeurig ingeschat.

Vrijheid in de persoonlijke levenssfeer

Het eerste terrein, de persoonlijke levenssfeer, gaat over de vraag of en in welke mate christenen belemmeringen ondervinden wanneer zij hun geloof belijden in de private sfeer. Het gaat hier om de kern van het internationale recht op geloofsvrijheid: de vrijheid om een eigen geloofsovertuiging te hebben of zelfstandig een bepaald standpunt te verkiezen, los van wat anderen denken. In Noord-Korea [1] is de vrijheid in de persoonlijke levenssfeer uitermate beperkt. Een land dat bedenkelijk dicht hierbij in de buurt komt, is de Malediven [6]. Dit land eist van al haar inwoners dat zij moslim zijn. Bekeerlingen mogen het land niet uit en hen wacht officieel de doodstraf. Vanwege deze enorme druk durven christenen op geen enkele manier voor hun geloof uit te komen. Ook in een land als Tadzjikistan [44] is de geloofsvrijheid in de persoonlijke sfeer zeer gering.

Pressie vanuit het familieverband

Het tweede terrein is dat van het familieverband. Hoe reageert het gezin of de bredere familie, wanneer iemand zich bekeert tot het christendom? Pressie vanuit de familiesfeer vormt met name voor ex-moslims een groot probleem. Afval van de islam wordt veelal gezien als een schande voor de gehele familie, want een bekering van een familielid verlaagt hun aanzien en publieke status. Familieleden van een bekeerling komen vaak ook in de problemen, omdat zij door anderen erop worden aangesproken en niet zelden ook als (potentiële) bekeerlingen worden gezien. De angst slaat dan vervolgens vele familieleden om het hart. Want nu loopt de gehele familie het risico te worden uitgemeord. In Somalië [5] bijvoorbeeld zal iemand die zich van de islam afkeert en

Christus belijdt, meestal door zijn of haar familieleden worden verraden c.q. aangegeven bij de machthebbers, de Al-Shabaabmilities. Die brengen vervolgens de ex-moslim zonder pardon ter dood. Slechts enkelen weten aan dit lot te ontkomen.

Ook in communistische landen komt het voor dat bekeerlingen te maken krijgen met hevige pressie vanuit de familie. Laos [18] vormt daarvan een voorbeeld. Communis opinio in dit land is dat een Laotiaan boeddhist behoort te zijn. Wanneer iemand zich bekeert tot het christelijk geloof, dan wordt dat in Laos – en helaas niet alleen in dit land – gezien als verbreking van de familiebanden.

Pressie vanuit de familiesfeer

vormt met name voor ex-moslims een groot probleem.

Afval van de islam wordt veelal gezien als een schande voor de gehele familie, want een bekering van een familielid verlaagt hun aanzien en publieke status.

De rol van het gemeenschapsleven

In veel landen vervult de lokale gemeenschap of het stamverband een belangrijke rol in de samenleving. Dat is op zichzelf geen enkel probleem, bijvoorbeeld als het gaat om burenhulp of mantelzorg. Maar het wordt anders wanneer christenen negatief worden bejegend door de dorpsgemeenschap of het

Ranglijst Christenvervolging 2013

Top 10

- 1 Noord-Korea
- 2 Saoedi-Arabië
- 3 Afghanistan
- 4 Irak
- 5 Somalië
- 6 Malediven
- 7 Mali
- 8 Iran
- 9 Jemen
- 10 Eritrea

Top 10

11 t/m 50

OpenDoors

www.opendoors.nl

stamverband, louter om hun christen-zijn. Het komt meer dan eens voor dat personen die zich tot het christelijk geloof bekeren, uit de lokale gemeenschap worden verstoten en er helemaal alleen voor komen te staan. Saoedi-Arabië [2] is hiervan een uitgesproken voorbeeld. Voor moslims is dit land een heilig land, alleen al vanwege de bedevaartssteden Mekka en Medina. De Saoedische samenleving ziet en beleeft zichzelf als islamitisch. Uitingen van het christelijk geloof in de leefomgeving zijn voor veel moslims dan ook niet te verteren. Binnen een land als China [37], dat een behoorlijke mate van openheid kent voor het Evangelie, zijn de verschillen echter groot. De Han-Chinezen hebben – voor Chinese begrippen – een relatief ruime vrijheid, maar bij minderheidsgroepen kan dit heel anders liggen. Zo bestaat er onder de islamitische Oeigoeren en bij de boeddhistische Tibetanen veel openlijke weerstand tegen het christelijk geloof.

Christelijk geloof in de publieke ruimte

Bij christenvervolging speelt niet zelden de overheid een grote rol, alsook organisaties die aan de staat gelieerd zijn. Bij het onderzoek op dit terrein worden vragen gesteld zoals: zijn christenen gelijk voor de wet? Zo ja, worden zij dan door overheidsinstanties ook gelijk behandeld? Hoe stelt de geheime dienst zich op tegenover christenen? Intimideren agenten christen? Worden de gangen van christenen regelmatig nagegaan om reden van hun geloof?

Hoewel Afghanistan [3] de internationale verdragen ook op het punt van de geloofsvrijheid formeel onderschrijft, is er sprake van grote, massief uitgeoefende druk op christenen van de kant van de overheid en door het rechtssysteem. De overheid ziet zichzelf als

verdedigster van de islam en de wetgeving leunt sterk aan tegen de islamitische sharia. De Afghaanse overheid neemt dan ook een bijzonder vijandige houding aan tegenover christenen.

Oeganda [47] is een geval apart. Terwijl 85 procent van de bevolking zich rekent tot het christendom, is de pressie vanuit de staat op christenen niet gering. Vooral in regio's waar de islam dominant aanwezig is, staan overheden vijandig tegenover het christendom. Moslimleiders doen verwoede pogingen om de rechterlijke macht op nationaal niveau naar hun hand te zetten. Zij vinden dat de meerderheid van de rechters moslim zou moeten zijn. Ook biedt de wetgeving in Oeganda reeds ruimte aan islamitische familierechtbanken.

Oeganda is een geval apart.

Terwijl 85 procent van de bevolking zich rekent tot het christendom, is de pressie vanuit de staat op christenen niet gering. Vooral in regio's waar de islam dominant aanwezig is, staan overheden vijandig tegenover het christendom.

Kerkelijk leven

De samenkomst van de christelijke gemeente, waarin gezamenlijk het christelijk geloof wordt beleeden, gebeden tot God worden opgezonden, de lofzang klinkt en de boodschap van het Evangelie van Jezus Chris-

tus wordt verkondigd, is van wezenlijk belang voor christenen. Hebben christenen de ruimte om in alle vrijheid in erediensten bijeen te komen of moeten zij dit in het geheim doen? En als die ruimte er wel is, beschermt de overheid dan de kerken of doet zij niets tegen versterking van godsdienstige bijeenkomsten door anderen?

Incidenten doen zich het vaakst voor tijdens christelijke feestdagen, zoals Kerst, Pasen en Pinksteren. Deze heilsfeiten willen christenen graag samen met medegelovigen vieren. Geweldpleging tegen christenen op deze hoogtijdagen vormt een duidelijk signaal van de tegenstanders.

Een paar voorbeelden. Op de eilandengroep Comoren [41] is de druk op het kerkelijk leven enorm. Gaandeweg heeft de orthodox-islamitische meerderheid steeds meer moeite gekregen met christelijke samenkomsten. Extremistische moslims keren zich fel tegen geloofsgenoten die Christus als hun Zaligmaker aanvaarden. In Pakistan [14] daarentegen, waar christenen veel tegenstand ondervinden, wordt bestaande kerken enige vrijheid gegund. Helaas is daarentegen voor nieuwe kerken of geloofsgemeenschappen geen enkele plaats. Christenen in Irak [4] hebben te maken met een soortgelijke situatie. Diverse

grote, oude en lang bestaande kerkgenootschappen hebben er zelfs enig gezag en kunnen ook politieke invloed uitoefenen. Tegelijk ondervinden christenen in de samenleving zeer sterke weerstand van de kant van hun islamitische volksgenoten.

Geweld tegen christenen

Naast voorgaande vijf terreinen wordt apart onderzoek gedaan naar de mate van geweld tegen christenen in een land. Zoals gezegd, kan dit geweld allerlei vormen aannemen. Het martelen en ter dood brengen van christenen zijn de meest vergaande vormen. Maar ook arrestatie, intimidatie, ontvoering, het vernielen en in brand steken van kerken, christelijke scholen en ziekenhuizen kunnen het leven en samenleven van christenen ernstig verstoren. Ook winkels en woningen van christenen vormen vaak een doelwit van geweldsuitbarstingen. Incidenten doen zich het vaakst voor tijdens christelijke feestdagen, zoals Kerst, Pasen en Pinksteren. Deze heilsfeiten willen christenen graag samen met medegelovigen vieren. Geweldpleging tegen christenen op deze hoogtijdagen vormt een duidelijk signaal van de tegenstanders: het openlijk belijden van het christelijk geloof doe je maar ergens anders, niet hier.

Naast Nigeria [13] en Mali [7], kan Colombia [46] worden genoemd als een van de landen met een zeer hoge score als het gaat om geweld. In dit Zuid-Amerikaanse land, waar van systematische christenvervolging geen sprake is, vormen paramilitaire groepen en guerrilla's een bron van conflicten, verdeeldheid en onrust. Colombiaanse christenen die gerechtigheid en vrede nastreven, zien zij als een regelrechte bedreiging. Zij worden daarom keihard aangepakt of uit de weg geruimd als ze 'in de weg lopen'. Traditionele

Open Doors richt zich op jongeren

Al geruime tijd zet de stichting Open Doors zich in voor christenen die leven in landen waar ze vervolgd worden. In veelal moeilijke en schrijnende situaties wordt geprobeerd om mensen toe te rusten in hun geloof. De organisatie gaat zich de komende tijd richten op jongeren.

Dr. K. van der Zwaag, redactievoorzitter

Open Doors helpt in het verspreiden van Bijbels en andere christelijke lectuur. Daarnaast investeert Open Doors veel in training en bemoediging van lokale christenen en van voorgangers en evangelisten, zodat het Evangelie standhoudt en wordt verspreid in landen waar weinig tot geen ruimte is voor Christenen.

Sinds 1955 is Open Doors op dit gebied werkzaam. En het blijkt dat dit werk voorlopig ook noodzakelijk zal blijven, zo stelt Berto Bosch namens een jongerengroep van Open Doors uit Ede. “Al sinds 1955 biedt Open Doors steun aan vervolgte christenen. En omdat vervolging wereldwijd toeneemt, groeit ook het werk van Open Doors. Dit werk wordt niet alleen gedaan door gepassioneerde mensen die met Bijbels in rugzakken door de Himalaya lopen. Het gaat vooral om mensen die in hun hart betrokken zijn op de situatie van christenen wereldwijd. In de eerste plaats is dit door het gebed. Maar daarnaast ook door aan de slag te gaan met mensen om hen heen.”

Het werk gebeurt via presentaties en voorlichtingsbijeenkomsten overal in Nederland, door gebedsavonden en een jaarlijkse zondag voor de Vervolgde Kerk.³ “Op die manier wil Open Doors christenen in Nederland bewustmaken van christenvervolging en hen oproepen om voor hen te bidden. Daarnaast geeft Open Doors de verhalen en ervaringen van de vervolgte kerk door aan christenen in Nederland, in de overtuiging dat de kerk in Nederland door die lessen gesterkt en bemoedigd wordt.”

Nieuw jongereninitiatief in Ede

Sinds enige tijd richt Open Doors zich ook speciaal op jongeren en studenten. Het gaat om een nieuw plaatselijk initiatief waarbij jongeren andere jongeren in hun netwerk bereiken. Met een plaatselijke werkgroep worden activiteiten opgezet, zoals debatavonden, ontmoeting met vervolgte christenen en gebedsavonden.

Berto: “Op dit moment zijn we bezig met het opzetten van dit initiatief in Ede. Niet alleen ouderen, ook Nederlandse jongeren zijn belangrijk voor Open Doors. Bewustwording van de prijs die het kan kosten om christen te zijn, is belangrijk als kinderen en jongeren zich ontwikkelen in hun geloof. Open Doors bereikt hen met jeugdprojecten, spellen en (kinder)boeken.”

De werkgroep die zich hiermee bezighoudt zoekt mensen die hierbij willen helpen. Berto: “Spreek dit project je aan en lijkt het je mooi om met vrienden of gemeenteleden in je woonplaats hiervoor aan de slag te gaan? Stuur dan even een mailtje naar vrijwilligers@opendoors.nl.”

stammen krijgen geld en wapens van paramilitairen om hun cultuur te verdedigen tegen invloed vanuit het christelijk geloof.

Opmerkelijk is dat Noord-Korea op alle vijf voorgaande aspecten de hoogste score behaalt van alle vijftig landen, maar niet op het punt van geweld. De Kim-dynastie beheerst met zijn staatsapparaat het maatschappelijke en persoonlijke leven in Noord-Korea in die mate, dat niet veel fysiek geweld meer nodig blijkt om christenen effectief te onderdrukken.

Steun voor vervolgte christenen

Het beoogde effect van repressie en vervolging van christenen is hun leven lam te leggen, ze te isoleren en hen ervan te overtuigen dat ze alleen zijn en worden vergeten. Juist daarom vormt het gebed voor geloofsvervolgden de basis, de grondpijler van alle steun. Het is onbijbels wanneer christenen in het Westen denken in twee categorieën: wij van de 'vrije kerk' hier en zij van de 'vervolgde kerk' daar. Is Christus niet het Hoofd van één Kerk? Is Christus dan gedeeld? Integendeel. Als één lid lijdt, lijden alle leden mee. Het is van groot belang om ons telkens weer bewust te zijn van deze verbondenheid en daar in

woord en daad uitdrukking aan te geven. Het getuigenis van Noord-Koreaanse kerkleiders onderstreept dit. Via geheime brieven schrijven zij: "Jullie hebben geen idee hoeveel jullie gebeden en hulp voor ons betekenen. Het motiveert ons om door te gaan." Een Indiase moeder die hulp kreeg voor haar ontredderde gezin, bedankt daarvoor met de volgende woorden: "Ik heb geen woorden om jullie hulp te beschrijven. Ik verzeker jullie dat ik hard zal werken en ik hoop en geloof dat ik nu weer voor mijn gezin kan zorgen. Ik dank God voor Zijn zorg voor ons."

Het doorbreken van het isolement kan ook door kaarten of brieven te sturen. Of door organisaties in staat te stellen dat hun medewerkers of vrijwilligers christenen in benarde situaties kunnen opzoeken. Een vrijwilligster vertelt daarover het volgende: "Toen we in het Midden-Oosten eens een man beloofden dat we zijn verhaal in Nederland zouden vertellen en mensen zouden vragen voor hem te bidden, barstte hij in tranen uit. Wel een kwartier lang heeft hij zitten huilen. Hij kon met niemand over zijn geloof praten, moest alles in het geheim doen. Wat een enorme steun was het voor hem om te weten dat hij er niet alleen voor stond!"

Noten

- 1 Dit artikel is gebaseerd op informatie die te vinden is op de website van Open Doors (www.opendoors.nl) en in het magazine 'Impact 2012' van deze organisatie.
- 2 Wanneer de naam van een land op de *Ranglijst Christenvervolging 2013* voorkomt, staat in dit artikel het volgnummer van het land op deze lijst tussen vierkante haken erbij vermeld.
- 3 Deze zondag valt samen met *zondag Trinitatis*, de eerste zondag na Pinksteren.

www.maf.nl

MAF vliegt voor
Gezondheidszorg in arme landen

**Geef uit dankbaarheid!
Red een mensenleven!**

€ 15,- Elke vijf minuten stijgt **ergens** ter wereld een MAF vliegtuig op.
Voor 15 euro kan MAF 3 minuten vliegen.

€ 35,- Dokter Foster wil twee **klinieken** per dag bereiken met het MAF vliegtuig.
Voor 35 euro kan dokter Foster 35 kilo medicijnen meenemen.

€ 150,- Voor behandeling in het ziekenhuis zijn mensen in bergdorpen afhankelijk van MAF.
Voor 150 euro vliegt MAF 1 patiënt naar het ziekenhuis.

www.maf.nl/geef

VAN DEN DIKKENBERG LAS & MONTAGE BV

Uw betrouwbare partner voor:

- Staalbouw
- Dak- en wandbeplating
- Trappen en Hekwerken
- RVS en Aluminium

Meikade 41
6744 TB Ederveen
T. 0318 589428
info@jvandendikkenberg.nl
www.jvandendikkenberg.nl

Ambities? Belemmeringen? Groei!

Wat klinkt het mooi. Ambities hebben. Verder willen komen, groter willen worden. We ontmoeten dagelijks ondernemende mensen en organisaties die we daarbij helpen.

Maar misschien hoort u bij de mensen die niet zo van de ambities zijn en hebt u maar één wens. Lekker in uw vel zitten. Dat groeien komt later wel - denkt u. U hebt genoeg aan uw hoofd. Misschien persoonlijk, misschien zakelijk.

De een heeft ambities, de ander problemen. De een ziet kansen, de ander voelt belemmeringen. Bent u de een of de ander? In beide gevallen hebt u een goede reden om kennis te maken met Bunt Management en Bunt Persoonlijke Ontwikkeling.

Wilt u ook stappen zetten op weg naar groei?
Ga naar www.buntgroep.nl
of bel 0318-830226.

groei van mens en organisatie

Bunt Groep - Galileilaan 23d - 6716 BP Ede - T 0318-830226 - E info@buntgroep.nl

'Hartelijk meeleven met verdrukte christenen, in gebed, woord en daad is een Bijbelse opdracht. De christelijke politieke partijen, organisaties die zich bezighouden met christenvervolging en de kerken die de achterban van de gereformeerde gezindte vertegenwoordigen, zouden hun kennis en krachten zoveel mogelijk moeten bundelen,' zegt Leonora Grandia. Ze schreef een scriptie over christenvervolging als onderdeel van de Cursus Godsdienst Onderwijs, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten. Grandia is betrokken bij de werkgroep Vervolgde kerk van dit kerkverband.

Jan Mark ten Hove, redactielid

“Hartelijk meeleven met lijdende christenen nodig”

Interview met Leonora Grandia

Lijden om Christus' wil leeft niet erg in onze kring, zo proef ik in het voorwoord van uw scriptie. Toch wordt er veel over christenvervolging geschreven (ND, RD) en georganiseerd (HVC, Open Doors, SDOK). Hoe duidt u die discrepantie?

'Inderdaad wordt er veel over christenvervol-

ging geschreven en georganiseerd. Maar kerkbreed mis ik een stukje diepgang en visie. Er is weinig beleid ontwikkeld. Dat zou anders moeten. De Bijbel stelt duidelijk dat we om moeten zien naar medebroeders en -zusters die vanwege hun geloof vervolgd worden. In de Schrift zijn veel praktische handreikingen te vinden over bidden voor degenen die ver-

Leonora Grandia

Leonora Grandia (42) is in het dagelijks leven productmanager farmacotherapie bij Z-Index. Ze houdt zich bezig met beleid en ontwikkeling van de farmacotherapeutische gegevens van de genesesmiddeldatabank die door artsen en apothekers wordt gebruikt. Daarnaast heeft ze onlangs de Cursus Godsdienst Onderwijs afgerond, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten. Belangstellenden kunnen de scriptie aanvragen via wi@sgp.nl.

volgd worden, het gebed voor de vervolgers, het bemoedigen, het aansporen tot volharding van de verdrukten en dergelijke. Er ligt hier een opdracht voor de kerk als geheel. Voor de Bijbelse opdracht tot zending en evangelisatie is in de kerken al jarenlang aandacht. Dan is het eigenlijk verwonderlijk dat de eveneens Bijbelse opdracht om de verdrukte christenen te gedenken in de kerken nog zo in de kinderschoenen staat.'

U besteedt veel aandacht aan de Vroege Kerk en de visie van Calvijn op christenvervolgning. Wat viel u op?

'Dat zowel kerkvaders uit de Vroege Kerk als Calvijn in hun visie op lijden en vervolging erg dicht bij de Schrift blijven. Zowel de manier van meeleven als de inhoud daarvan komt nagenoeg overeen met Bijbelse richtlijnen. Er is veel oog voor de noodzaak van het gebed voor de verdrukten en de verdrukkers, voor het bemoedigen van vervolgdgen, het aansporen tot volharding. Ook de praktische hulpverlening en de verdediging tegenover verdrukkers zien we bij hen terug. Wat mij opviel bij Calvijn is dat hij oog heeft voor menselijke zwakheid. Christenen kunnen erg opzien tegen lijden. Calvijn gaat daar heel pastoraal mee om. Dat aspect komen we bij de Vroege Kerk minder tegen. En wat ik ook

heel mooi vind, is dat je voelt dat Calvijn het leed echt op zijn hart draagt.' Grandia bladert even en leest voor uit haar scriptie: 'Kijk, hier staat dat Calvijn in zijn brieven schrijft dat hij pijn in zijn hart voelt, met teer medelijden samen met hen vecht en aangedaan is met een medelijden zoals de broederlijke band dat vereist. Als je dat leest, voel je gewoon dat het hem echt raakt.'

Wat is de roeping van de kerk ten aanzien van vervolgende christenen?

'In de Bijbel valt of staat alles met de persoonlijke relatie met Christus. Degenen die Hem kennen, kunnen ook echt verbonden zijn met de lijdende leden van het lichaam van Christus. Om de Bijbelse opdracht ten aanzien van de verdrukte kerk met de juiste intentie te doen, is het nodig om zelf verbonden te zijn met Christus als Hoofd van het lichaam. Dat zou ik voorop willen stellen. De roeping van de kerk houdt ten eerste in om te bidden voor de vervolgte kerk en ook voor de vervolgers. De vraag wordt wel eens gesteld wat mensen kunnen betekenen voor vervolgte christenen. Met name individuele kerkleden kunnen de lijdende kerk steunen door voortdurend gebed. Daarnaast is het onze opdracht om hen vanuit de Schrift te bemoedigen. Organisaties als Open Doors en

SDOK bieden de mogelijkheid om kaarten of brieven te sturen en daar kunnen wij gebruik van maken. Zelf praktische hulp bieden is wat lastiger, dat zal voor de meesten wat meer in de sfeer van het geven van giften blijven.'

Wat opvalt in uw scriptie: van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk tot en met de Gereformeerde Gemeenten in Nederland ontbreekt er specifiek beleid of beleidsdocumenten ten aanzien van christenvervolging.

'Het is duidelijk dat er een opdracht ligt voor kerken om iets te doen met christenvervolging. En zoals er in de kerken beleid is rondom zending, zo zou er ook een duidelijk beeld moeten zijn wat die opdracht ten aanzien van verdrukte christenen behelst. Hoe moet de Bijbelse opdracht onder de aandacht van de gemeenteleden gebracht moet worden, wat kunnen gemeenteleden zelf doen, wat kunnen kerkenraden doen, wat kan op synodaal niveau gedaan worden? Over dat soort vragen moet nagedacht worden. En daar vervolgens ook echt heel concreet invulling aan geven. Zorg dat er aandacht komt voor deze opdracht via kerkelijke bladen en jeugdorganisaties. Doe voorbede in de kerk en persoonlijk. Pak je tablet en type een brief, als kerkenraad of persoonlijk. Geef een gift voor de Syrische christenen.'

Hoe kunnen kerken, organisaties die zich bezig houden met christenvervolging en politieke partijen elkaar versterken om geloofsvervolging blijvend onder de aandacht te brengen?

'Het is de vraag of kerken opnieuw het wiel uit moeten vinden, door weer eigen organi-

saties op te richten. Ik denk dat het beter is om de bestaande initiatieven te bundelen en met elkaar het gesprek aan te gaan, als kerken en met organisaties. Kerken en organisaties kunnen wat zij horen over de verdrukking van christenen bij de christelijke politieke partijen onder de aandacht brengen. En andersom kan de SGP bijvoorbeeld een artikel in een kerkblad schrijven over de manier waarop zij aandacht vragen voor christenvervolging. Een overlegorgaan, waarin kerken, organisaties en politieke partijen elkaar om de zoveel tijd bijpraten, is geen overbodige luxe.'

Christenvervolging hoort bij christen-zijn. Zegt het feit dat er in Nederland geen geloofsvervolging is iets over de mate van vitaliteit van ons christendom?

'De Bijbel zegt heel duidelijk dat allen die godzalig willen leven in Christus Jezus, vervolgd zullen worden (II Timotheus 3 vers 12). Dat is de ene kant. Aan de andere kant betekent dit niet dat elke christen op elk moment vervolgd wordt. In de tijd dat Calvijns geloofsgenoten in Frankrijk werden verdrukt, genoot men in Genève een redelijke mate van rust. Christenvervolging kan zich ook op een andere manier uiten dan vervolging in de meest letterlijke zin van het woord, bijvoorbeeld door sociale uitsluiting of door smaad. Alleen ben ik bang dat we dat te makkelijk gebruiken om ons achter te verschuilen en de klem van II Timotheus 3 naast ons neerleggen. Wat we wel eens vergeten, is dat lijden om Christus wil een verwaardiging is en een genadegift. Het is veelzeggend dat wij als Westerse christenen blijkbaar niet waardig worden geacht om te lijden.'

Het mensenrechtenbeleid van het huidige kabinet is veranderd. Het nieuwe beleid geeft voorrang aan homo- en vrouwenrechten en mensenrechtenactivisten. Godsdienstvrijheid is geen speerpunt meer van het mensenrechtenbeleid. Vreemd, want de ontwikkeling van de laatste jaren is juist dat christenen wereldwijd steeds meer repressie ondervinden van islamitische regimes. Ook in ons eigen land zijn tot het christendom bekeerde moslims hun leven niet zeker. Is het beleid van Minister Timmermans losgezongen van de realiteit?

Alice Leenman-Schreuder, stagiaire WI-SGP

Universele islam schuwt geweld en dwang niet

Hoe komt het dat andersdenkenden in islamitische landen in toenemende mate worden verdrukt? Om de huidige islam goed te kunnen begrijpen moeten we terug in de geschiedenis. De Iraanse Revolutie in 1979 werd gezien als het ultieme voorbeeld van islamitisch fundamentalisme, dat rebellie tegen het modernisme, het Westen en de seculari-

satie zou symboliseren. Tegelijkertijd maakte de islamitische ideologie, naast het verwerpen van de Westerse seculiere ideologieën, wel veel gebruik van hun taal, logica en retoriek om haar eigen politieke waarheid te creëren¹. Tot op de dag van vandaag is de islamitische ideologie een moderne beweging die een specifieke vorm van politiek wil stich-

ten². Deze ideologie heeft alle kenmerken van een totalitair systeem. Een centraal element hierin is het verschil dat gemaakt wordt tussen de eigen groep en anderen (moslims en non-moslims).

Het streven van islamisten

Mawdudi, een invloedrijk islamitisch denker, beweert dat de islam discriminatie wil tegen gaan op basis van ras, nationaliteit en huidskleur, maar vervolgens maakt hij wel onderscheid op basis van religie³. Fundamentalistische islamieten geloven dat hun ideologie uiteindelijk de hele wereld zal regeren en gebruiken hiervoor *jihad*. Qutb, een vooraanstaand lid van de Egyptische moslimbroederschap, zegt hierover: *“Jihad in de islam is gewoon een naam die aangeeft dat we streven om dit ideologische systeem en deze levenswijze dominant te maken over de gehele wereld.”*⁴. Deze doelen, dominantie over de gehele wereld en de vernietiging van alle andere ideologieën en systemen, zijn ook duidelijk te herkennen in de twee totalitaire regimes die in het verleden het Westen hebben overheerst, het communisme en het nationaal-socialisme⁵. De islamisten streven naar een universele vorm van hun ideologie en het oprichten van een universele regering die deze ideologie uitdraagt, het ‘islamitische systeem’. Dit is een totalitaire, politieke vorm van de islam, waarbij een religie omgevormd is tot een politieke beweging en een politieke ideologie, die de Westerse secularisatie wil tegen gaan en de modernisering op de Westerse manier afwijst².

Verborgen strijd

De strijd tegen het westen en de secularisatie is onderdeel van een grotere verborgen strijd. Verschillende islamitische groeperingen zijn

ervan overtuigd dat er geen bestaansrecht is voor een seculiere staat in de islam⁶. Binnen deze groeperingen doen verschillende meningen de ronde over de rechtvaardiging van geweld om het ultieme doel van een universele islam te bereiken. Ayatollah Khomeini zei bijvoorbeeld dat hij geen ander bevel wist dat meer op het hart van de moslim gebonden was dan de opdracht om leven en goederen op te offeren om islam te verdedigen en versterken⁷. Ergens anders wordt weer gezegd dat de islamitische wet helemaal geen jihad toestaat om te gebruiken voor persoonlijke doeleinden of om gedwongen bekering tot het geloof te bewerkstelligen.

Ayatollah Khomeini zei bijvoorbeeld dat hij geen ander bevel wist dat meer op het hart van de moslim gebonden was dan de opdracht om leven en goederen op te offeren om islam te verdedigen en versterken.

De enige geldige bekeringen zouden die zijn, die zonder geweld, door rationele overtuiging en verandering van het hart teweeg zijn gebracht⁶. De religieuze activisten van deze tijd kijken naar rechtvaardiging van geweld in de traditionele geschriften. Niet alleen zelfverdediging of een protest tegen onrechtvaardigheid maar, zoals Faraj, een moderne Egyptische schrijver, het interpreteerde, namelijk: de Qur’an en Hadith gaan fundamenteel over strijd. Deze strijd moet letterlijk en niet figuurlijk genomen worden en het is een

plicht die te weinig of niet nagekomen is onder moslims. Voor een ware volgeling van de islam heiligt het doel alle middelen en de beloning is niets minder dan een plaats in het paradijs. Zo komen we weer terug bij Qutb, die de grondlegger is geweest van het gedachtegoed van Faraj. Hij beoogde een radicale terugkeer naar de islamitische normen en waarden en de shari'a. Volgens hem is de enige goede scheiding in de mensheid een scheiding op basis van geloof, in plaats van ras of nationaliteit. Religieuze oorlog, de oorlog tussen waarheid en valsheid, is de enige toegestane vorm van doden, de ultieme oorlog⁸.

Conservatieven accepteren nog wel het wettelijk kader van het westen, waarbij ze mogen stemmen en hun moskee mogen laten registreren, maar radicalen verwerpen dat, veroordelen deelname aan verkiezingen en enig contact met niet-islamitische organisaties.

Islamitische Heropleving

De politieke vorm van islam is slechts een van de onderdelen van de islamitische Heropleving, die sinds de jaren 1970 op gang is gekomen. De islamitische Heropleving is een poging om de 'oplossing' niet in Westerse ideeën, maar in de islam te vinden. Het is een brede beweging op intellectueel, cultureel, sociaal en politiek gebied, die zich overal in de islamitische wereld ontwikkelt⁹. Deze Her-

opleving omvat vrijwel alle moslimlanden. Eerst in de culturele sfeer, daarna ook in sociale en politieke sferen. Hierdoor werd eigenlijk een nieuwe burgermaatschappij opgericht, op islamitische grondslag die de seculiere overheden en instituties evenaarde of zelfs verving⁹. Dit resulteerde ook in een aanpassing van het rechtssysteem. Indonesië bijvoorbeeld heeft de shari'a opgenomen in haar seculiere recht; Maleisië ontwikkelde zowel een seculier als een islamitisch rechtssysteem; Pakistan paste haar recht aan en de shari'a werd daar de belangrijkste wet van het land. Dit geeft ons een indruk van de universele islam die men probeert op te richten. Het gevolgde stramien is: opstand tegen de Westerse moderne en seculiere ideeën, teruggaan naar de leer van de Qur'an en de hadith, het invoeren van de shari'a en het leven volgens de regels van Mohammed en de salaf.

Bekeringsijver onder moslims

Deze Heropleving binnen de islamitische wereld leidt tot steeds meer botsingen tussen moslims en niet-moslims. Oecumene wordt verworpen, waardoor de vijandigheid tegen christendom en jodendom wordt gevoed. Ook moeten alle gedragingen, handelingen en ideeën onderworpen zijn aan de norm van de islam¹⁰. Een van de meest gebruikte verzen hiervoor is: *Nooit zullen over u tevreden zijn de joden en evenmin de christenen, zolang gij niet hun lering volgt (Soera 2:120)*. Er wordt terughoudend gereageerd op integratie in de westerse samenleving. Conservatieven accepteren nog wel het wettelijk kader van het westen, waarbij ze mogen stemmen en hun moskee mogen laten registreren, maar radicalen verwerpen dat, veroordelen deelname aan verkiezingen en enig contact met niet-islamitische organisaties¹⁰.

De vragen rijzen: hoe willen moslims deze universele islam ten uitvoer brengen? Hoe willen en mogen moslims hun geloof verspreiden en de westerse ideeën en het westers gedachtegoed verwerpen, in landen waarin men overwegend christelijk dan wel niet gelovig is? Hierover bestaat veel verschil van mening. In ieder geval moeten andersgelovigen opgeroepen worden tot bekering. Moslims noemen bekeringsijver ook wel da'wah (uitnodiging tot het geloof) of tabligh (bekend maken).

In Nigeria bestaat er een groepering genaamd Boko Haram, dat 'Westers onderwijs is zonde' betekent. Boko Haram streeft naar een islamitische staat, die zuiver is en ze wil de pure vorm van islam handhaven.

Oproep tot bekering

In de Qur'an wordt als volgt opgeroepen tot bekering: *Roep op tot de weg van uw Heer met wijsheid en schone vermaning en bestrijd hen met een betoog dat schoner is. Uw Heer is het die het best kent wie afgedwaald is van Zijn weg, en Hij kent het best de rechtgeleiden. En indien gij u vergeldt, vergeldt dan met wat gelijk is aan dat waarmede u vergolden wordt maar indien gij geduldig uithoudt dan is dat waarlijk beter voor de duldenden. (Soera 16:25 en 126).*

En als de oproep tot bekering niet gehoord wordt? En de geroepenen zich niet bekeren?

Dan geldt: Bestrijdt hen die niet geloven in God noch in de Laatste Dag en die niet verboden stellen wat God en Zijn boodschapper verboden hebben gesteld en die zich niet voegen naar de wezenlijke godsdienst onder degenen aan wie de Schrift gegeven is totdat zij uit de hand de schatting opbrengen in onderdanigheid. En de joden zeggen 'Uzayr is Gods zoon en de christenen zeggen De Masih** is Gods zoon. Dat is wat zij zeggen met hun monden in aanpassing aan de woorden van hen die in vroeger tijd ongelovig waren. God moge hen bestrijden! Hoezeer zijn zij in leugen verstrikt.*

Bekering, belasting betalen of de dood

Uit deze verzen die in Soera 9:29 en 30 staan, waar boven staat 'behandeling van de bezitters van vroegere openbaringen (christenen en joden, vgl. 9:30)', blijkt dat er een opdracht is om permanent oorlog te voeren tegen joden en christenen en hen te onderwerpen als ondergeschikten onder islamitisch bestuur. Meer uitvoerig wordt Soera 9:29 uitgelegd in een hadith uit de Sahih van Muslim, een verzameling uitspraken en redes van Mohammed die als meest betrouwbaar worden beschouwd. Daarin worden de volgende drie keuzes duidelijk gemaakt voor de christenen en joden en alleen de eerste en laatste voor de polytheïsten: *...nodig hen uit tot drie soorten handelwijzen. Als zij antwoorden op een van deze aanvaard dit en doe hen geen kwaad. Nodig hen uit tot de (aanvaarding van) Islam; als zij positief reageren, aanvaard dit van hen en houd op met tegen hen te vechten (...) Als zij weigeren Islam te accepteren, vraag dan van hen de ġizya. Als zij bereid zijn te betalen, neem dit van hen aan en trek je handen terug. Als zij weigeren de belasting te betalen, vraag dan Allah te helpen en bevecht hen.*

De ġizya is een speciale belasting voor niet-moslims, en geldt alleen joden en christe-

nen¹¹, waarbij er een vrijheid van credo en cultus genoten mag worden. Daarbij leven joden en christenen ‘onder de bescherming van Islam’. De keuzes zijn eenvoudig: bekeering tot islam, onderwerping aan de islamitische overheid door het betalen van de belasting en het ontvangen van een status van tweederangs burger, of de dood¹².

Ook al bestaan er gematigde moslims, een gematigde islam bestaat niet. Bij het streven naar een universele islam is er geen ruimte voor andersgelovigen.

Voorbeelden

Dat geweld niet wordt geschuwd om dit doel te realiseren, kunnen we merken aan landen als Nigeria, Pakistan, Indonesië en Egypte waar steeds meer conflicten plaatsvinden tussen moslims en niet-moslims. In Indonesië wordt het christendom sterk geassocieerd met de Nederlandse koloniale overheersing, wat negatieve gevoelens oproept bij de bevolking¹³. Ook wordt het christendom door moslims uit overwegend islamitische landen vaak geassocieerd met imperialisme en dominantie die tekenend is voor het westen.

In Nigeria bestaat er een groepering genaamd *Boko Haram*, dat ‘Westers onderwijs is zonde’ betekent¹⁴. Deze groep vecht tegen christenen en zelfs ook tegen liberale moslims, omdat ze die zien als anti-islamitisch. De Nigeriaanse staat wordt als ‘moreel verdorven en onrechtvaardig’ gezien. *Boko Haram* streeft naar een islamitische staat, die

zuiver is en ze wil de pure vorm van islam handhaven.

Een ander voorbeeld. In de Afghaanse grondwet staat het volgende: ‘Geen wet mag tegengesteld zijn aan het geloof en de bepalingen van islam’. De kerk is in dit land volledig ondergronds. Als men erachter komt dat iemand christen is, wil zijn omgeving niets meer met hem te maken hebben en de christen moet vrezen voor zijn leven, vanwege de doelen van de extremistische Taliban, die een zuivere islamitische staat met een toepassing van de shari’a wil zien. Daarin is geen ruimte voor andere geloofsopvattingen¹⁵.

Er zou nog veel geschreven kunnen worden over de situatie voor christenen in veel islamitische landen. Van de vijftig landen op de Ranglijst Christenvervolging zijn er een-enveertig islamitisch. De informatie die *Open Doors* over deze landen verstrekt wordt bevestigd door onder andere *Elsevier*, waar geschreven wordt over een toename in christenvervolging in Afrika door de opkomst van islam¹⁶. Ook *Amnesty International*, *USA Today* en *Human Rights Watch* bevestigen de informatie van *Open Doors*.

Situatie in Nederland

Volgens Hans Jansen en Simon Admiraal is Nederland een islamitisch missieland, net als elk niet-islamitisch land op aarde, omdat de hele wereld aan Allah behoort¹⁷. Dit komt ook meer en meer openbaar in ons eigen land. Krijn de Jong beschrijft hoe hij een Pakistaanse vrouw leerde kennen die gevlucht was uit haar geboorteland wegens haar geloof in Christus. Aangekomen in een asielzoekerscentrum (AZC) in Nederland, kon ze nog steeds haar geloof niet openlijk belijden. Ze

kreeg haatmails en werd zo ernstig bedreigd dat ze uiteindelijk op een anonieme plek werd ondergebracht¹⁸. Ook de 41-jarige Iraaniër, die vlakbij het AZC in Oisterwijk werd vermoord, bleek een christen te zijn. Hij ging geregeld naar bijbelstudies en kerkdiensten en had zich ook laten dopen. De politie sluit een religieus motief niet uit bij zijn dood. De christelijke asielzoekers die in het AZC in Burgum wonen zijn ongerust omdat het niet de eerste keer is, dat er geweld gebruikt wordt tegen bekeerde asielzoekers¹⁹.

Als we deze situatie in Nederland bekijken, is het blijkbaar niet waar dat volgens minister Timmermans in ons land 'ieder individu de vrijheid geniet om te leven volgens zijn of haar gekozen identiteit'. Volgens minister Asscher maakt 'de vrijheid om jezelf te zijn' dit land zo geweldig. Het lijkt erop dat deze vrijheid om jezelf te zijn schijnvrijheid is. Het is een veeg teken dat vrijheid van godsdienst ophoudt wanneer het gelijkheidsbeginsel daardoor in de knel lijkt te komen. 'Weigerambtenaren' die hun vrijheid van meningsuiting en godsdienst aangrijpen, mogen geen ambtenaren meer zijn. Ze moeten stoppen met hun werk of hun geweten bezwaren door mee te gaan met de algemeen heersende normen. Dit brengt 'de vrijheid om jezelf te zijn' in gevaar. Ook is er in ons land niet altijd de 'vrijheid om jezelf te zijn' voor moslims die zich bekeren tot het christendom.

Slot

Ook al bestaan er gematigde moslims, een gematigde islam bestaat niet. Bij het streven naar een universele islam is er geen ruimte voor andersgelovigen. Deze afvalligen en ongelovigen moeten bekeerd worden. Indien zij zich niet willen bekeren en weigeren de ge-

noemde belasting te betalen, mogen zij gedood worden. Islam is de ware godsdienst en bij Allahs ideaal voor de samenleving wordt shari'a toegepast¹⁶. Christenen moeten vrezen voor hun leven of levensomstandigheden. Veel van de bovenstaande dingen zijn al voorzegd. De Bijbel spreekt ervan in Johannes 16 vers 2b: *Ja, de ure komt, dat een iegelijk, die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen*. Deze tekst wordt vervuld in de woorden die in Soera 2:193 staan: *En bestrijdt hen tot er geen verzoeking meer is en de godsdienst aan God behoort*. De strijd voor de universele islam zal niet licht opgegeven worden.

Ook al bestaan er gematigde moslims, een gematigde islam bestaat niet. Bij het streven naar een universele islam is er geen ruimte voor andersgelovigen.

In de opmerking dat 'iedereen de vrijheid heeft om zichzelf te zijn' geeft de Nederlandse regering aan dat zij niet begrijpt of onderkent dat in het licht van de islam deze vrijheid niet geldt. Buiten Nederland worden mensen vermoord vanwege hun geloof in een andere God dan Allah. Nederland, als missieland voor de islam, zal hiervan niet verschillen. De strijd voor een universele islam speelt zich, zoals het al aangeeft, universeel af, en niet alleen in de Arabische wereld. Ook in ons land zijn de gevolgen steeds meer merkbaar. De minister wil opkomen voor verdrukte groepen, door homo- en vrouwenemancipatie te steunen. Maar in de aanpak van de minister blijft de bedreiging die er van de

politieke islam uitgaat sterk onderbelicht. Een verantwoordelijke overheid mag haar ogen niet sluiten voor de strijd die de islam voert om de wereld aan Allah te onderwerpen. De gevaren en consequenties van het toelaten van de islam en haar strijd in Nederland moeten onderkend en besproken worden, zodat er passend beleid gemaakt kan worden. Ook als christenen zullen we ons moeten verenigen in gebed en God vragen of

Hij de ogen van de overheid wil openen en Nederland wil bewaren. De verzoeken zullen zwaar worden en Jezus sprak: *Ziet toe, dat u niemand verleide* (Mattheüs 24 vers 4). Al deze dingen moeten gebeuren. Laten wij bereid zijn voor deze dingen en acht slaan op de tekenen der tijden. Laten wij nuchter en waakzaam zijn, *want de satan gaat rond als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou kunnen verslinden*. (I Petrus 5 vers 8).

Noten

* Waarschijnlijk wordt hier Ezra mee bedoeld.

** De benaming voor Messias.

- 1 Dabashi, H. (1993). *Theology of discontent: The ideological foundations of the Islamic Revolution in Iran*. New York: New York University Press.
- 2 Mozaffari, M. (2007). "What is Islamism? History and Definition of a Concept", *Totalitarian Movements and Political Religions* 8/1, p. 22.
- 3 Mawdudi, S.A. (1975). *al-Islam wa al-Jamarc hiliyya* (Beirut: Mu'asasat al-Risala.) pp. 40-41.
- 4 Qutb, S. (1998). *Milestones*, trans. Abdul Naeem (New Delhi: Islamic Book Services), p. 72.
- 5 Hansen, H., & Kainz, P. (2007). "Radical Islamism and Totalitarian Ideology: a Comparison of Sayyid Qutb's Islamism with Marxism and National Socialism", *Totalitarian Movements and Political Religions* 8/1, p. 62.
- 6 Juergensmeyer, M. (2003). *Terror in the mind of God*. Berkely: University of California Press.
- 7 Imam [Ayatollay] Khomeini, S.R.M. (1979), *Collection of Speeches, Position Statements*, Translations on Near East and North Africa. Arlington: Joint Publications Research Service.
- 8 Qutb, S. (1967), *This Religion of Islam* (Hadha 'd-Din). Palo Alto: Al-Manar Press.
- 9 Huntington, S. (1997). *The clash of civilizations and the remaking of world order*. New York: Simon & Schuster.
- 10 Roy, O. (2005). *De globalisering van de islam*. Amsterdam: Uitgeverij van Gennepe.
- 11 Jansen, J.J.G., (1998). *Nieuwe inleiding tot de Islam*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- 12 Spencer, R., (2009). Gematigde moslims: bestaan zij?, In: H. Jansen & B. Snel (Red.), *Eindstrijd; de finale clash tussen het liberale westen en een traditionele Islam* (pp. 108-127). Amsterdam: Uitgeverij Van Praag.
- 13 Dwarswaard, E. (2010). *Proselitism and the conversion zeal*. Utrecht: Kenniscentrum Religie en Ontwikkeling.
- 14 Lipdo, M. (2013). "Jubilee Campain Presenteert situatie Nigeria aan Europees Parlement", *Just Right* 2/2, p. 23.
- 15 Open Doors.nl
- 16 Laan, S., van der (2013). "Toename christenvervolgning Afrika door opkomst islam", *Elsevier.nl*
- 17 "Deskundigen eens met stellingen Wilders" *Dagblad Trouw*, 16-10-2010.
- 18 Jong, K., de (2013), "Vervolgning in eigen land". *De Oogst* 4/76, p. 25.
- 19 Postema, S. (2013), "Kerk Noordburgum vreest geweld tegen bekeerlingen". *Nederlands Dagblad*, 27-02.

Christenen in Pakistan vormen terdege een risicogroep, zo weerspreekt de Pakistaanse asielzoeker Adnan in Nederland staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie. “Vrijheid van godsdienst staat onder sterke druk in Pakistan, hoewel deze officieel is vastgelegd in de wet. Moslims die huizen van christenen aanvallen, worden met rust gelaten. Kritiek vanuit het Westen deert Pakistan niet. De situatie voor christenen is de laatste tijd aanmerkelijk slechter geworden.”

Dr. Klaas van der Zwaag, redactievoorzitter

Christenen in Pakistan: zeker een risicogroep

Interview met asielzoeker Adnan

Adnan is afkomstig uit een christelijk gezin. Zijn vader is een christelijk leider. Zijn ouders blijven bewust in Pakistan wonen. Zij willen de steeds kleiner wordende bevolkingsgroep van christenen trouw blijven. De Pakistaanse bevolking is voor 98 procent islamitisch.

Adnan ontvluchtte bijna drie jaar geleden zijn land omdat zijn naam, samen met andere bekende christenen, voorkwam in politierapporten. Moslims die betrokken waren

bij aanvallen in de stad Gojra zo'n vier jaar geleden, zetten de politie onder druk om die namen op te nemen in politierapporten. Deze namen werden ook geciteerd in de nationale kranten. Die publicaties maakten aan Adnan duidelijk dat hij in het vizier was van moslims. “Het heeft bij mij een shock teweeggebracht. Ik realiseerde mij: mensen verloren hun leven in Gojra en andere steden, maar er volgde geen wettelijke verandering. Er kwam

niets tot stand, behalve dan dat christenen bedreigd werden om vooral niet om gerechtigheid te vragen. Ik dacht: Als ik mijn eigen leven zou geven, wat zou dat voor zin hebben? Verbetering van de situatie lag niet voor de hand en ik liep gevaar na het incident in Gojra. Tientallen huizen van christenen gingen in dat jaar in vlammen op. In één van de huizen treurden christenen om de dood van een familielid. Ze zaten rond de baar, toen moslims het huis afsloten en in brand staken. Zeven mensen werden levend verbrand.”

Adnan vertrok daarom naar Nederland om daar asiel aan te vragen. Hij leeft nu bijna drie jaar in onzekerheid in afwachting van een permanente verblijfsstatus. Elke week moet hij zich bij de vreemdelingendienst melden voor een vingerafdruk, steeds weer wordt een besluit vooruitgeschoven.

Risicogroep

In Nederland is er een politieke discussie gaande of Pakistaanse christenen een ‘risicogroep’ vormen. Volgens staatssecretaris Teeven is dat niet het geval. Adnan (24) is het daar beslist niet mee eens. “Pakistaanse christenen hebben te maken met steeds grotere bedreigingen”, zegt hij. “Ze kunnen weliswaar in de grote steden gewoon kerkdiensten bezoeken. Ook zijn er christelijke scholen. En de grondwet garandeert de vrijheid van godsdienst voor alle religies. Maar de praktijk laat een heel ander verhaal zien.”

Adnan noemt verschillende voorbeelden: “Christenen worden op publieke scholen gediscrimineerd en lastig gevallen. Ze krijgen alle mogelijke verwensingen naar hun hoofd geslingerd. Leerlingen tekenen een kruis op de grond en spuwen er op. Als christenen een baan zoeken, krijgen ze vaak een negatief antwoord, maar meestal wordt de echte re-

den niet genoemd. Voor Pakistaanse moslims is een christen een ‘nobody’. Vergelijk hun positie maar met die van de kastelozen, de paria’s in India. Christenen doen in Pakistan het smerigste werk dat anderen niet willen doen. We worden behandeld als tweederangs burgers, zowel op school als op het gebied van de werkgelegenheid, bij overheidsinstanties, justitie, politie, enzovoorts. Omdat wij christen zijn, worden we niet als Pakistani gezien en bejegend.”

In één van de huizen treurden christenen om de dood van een familielid. Ze zaten rond de baar, toen moslims het huis afsloten en in brand staken. Zeven mensen werden levend verbrand.”

Godslastering

Een heikele kwestie in Pakistan is de beruchte wet tegen godslastering, 95b/c. Adnan: “Het is in Pakistan verboden om iets negatiefs over Mohammed te zeggen. Als iemand een beschuldiging uit, dan wordt de betreffende man of vrouw jegens wie de beschuldiging wordt geuit, opgepakt en zonder enige vorm van proces vastgehouden. Bekend voorbeeld is dat van een verstandelijk zwak begaafd meisje dat Mohammed gelasterd zou hebben. Het bleek achteraf dat zij onschuldig was en een imam erbij betrokken was, maar de aanklacht bleef gewoon staan. Maar er zijn meerdere voorbeelden, zoals Asia Bibi die nog

steeds gevangen zit.” Er zijn voortdurend acties tegen christenen in steden en dorpen. Adnan: “De aanvallen op christenen zijn goed voorbereid door fanatieke moslims en worden openlijk door luidsprekers in moskeeën een paar dagen van tevoren aangekondigd. De politie kan dat gewoon horen. Iedereen hoort hoe teksten uit de Koran worden geciteerd die oproepen om khafirs, ongelovigen, te doden. Degenen die dat gedaan hebben, worden als helden vereerd en gelden als voorbeeld voor anderen.”

Christenen hebben geen schijn van kans als horden moslims christelijke wijken binnenstormen. Dat heeft Adnan in Gojra meegeemaakt. “Het patroon is meestal dat er eerst een kern van enkele honderden moslims binnenkomt en voor onrust zorgt. Daarna volgt er een groep van enkele duizenden die overal vandaan komen. Vervolgens komt een groep van getrainde moslims, doorgaans van verboden islamitische organisaties. Zij gooien chemicaliën in huizen die binnen een mum van tijd in vuur en vlam staan. Tijdens het incident van Gojra hadden zij gesluierte gezichten. Het zijn professioneel uitgevoerde acties die zorgvuldig zijn voorbereid. Het lijkt erop dat ze het niet alleen gemunt hebben op bepaalde slachtoffers in kwestie. Het gaat om een hele groep christenen, omdat ze soms een hele wijk in brand zetten. Als het alleen om een bepaald persoon zou gaan, dan zouden ze alleen naar diegene toe gaan. Maar ze zorgen ervoor dat iedereen in die wijk problemen krijgt.”

Je weet nooit of je veilig bent of niet, zegt Adnan. “Het ene moment is er niets aan de hand, maar het volgende moment kan er opeens een actie van moslims losbarsten. En een paar dagen later is alles weer normaal, alsof er niets gebeurd is. Je weet nooit wan-

neer het volgende incident zich aandient. Daarom zeg ik dat Pakistan nooit veilig is voor christenen.”

Voor Pakistaanse moslims is een christen een ‘nobody’. Vergelijk hun positie maar met die van de kastelozen, de paria’s in India.

Doet de politie er niets tegen?

“De politie zegt dat ze christenen niet kan beschermen tegen dit geweld. Ze waarschuwt christenen soms wel om hun huizen te verlaten. Zij vindt dat zij daarmee haar verantwoordelijkheid heeft genomen. Er worden wel mensen opgepakt, vaak nog willekeurig ook, maar dat is niets anders dan een showgebaar naar het Westen. Ze kunnen dan zeggen dat ze daders hebben gearresteerd. Dat wordt breed in de media uitgemeten. Maar wat gebeurt er na enkele maanden? Je hoort er niets meer van. Ik heb gewoonweg nog geen enkel resultaat gezien na welk incident dan ook. Ondertussen zitten de christenen met het gevoel dat hun geen gerechtigheid is bewezen en dat de zaak niet wordt uitgezocht of opgelost. Ik heb het stellige vermoeden dat de politie op de hand van de moslims is.”

Staat de islam op gespannen voet met de vrijheid van godsdienst?

“Ik hoor in Nederland dat de islam een vreedzame religie is, maar ik geloof dat niet. De situatie in Pakistan bewijst het tegendeel. Vrijheid van godsdienst is er wel, maar dan alleen voor moslims. Zij mogen over hun ge-

loof praten, anderen niet. Er is voortdurend een publieke oproep tot geweld en haat. Je kunt niet vrijuit je mening geven over Mohammed of de islam.

Vooraanstaande regeringsleiders hebben gepoogd om de blasfemiewet te veranderen of aan te passen, maar twee van hen zijn vermoord door islamitische radicalen. Christenen vormen werkelijk een risicogroep.

Want als je dat doet, legt men dat al snel uit als kritiek. En kritiek wordt gezien als blasfemie. De islam is een religie die haaks staat op de boodschap van vrede die Jezus Christus laat zien. Het antwoord van christenen moet echter niet geweld zijn, het met gelijke munt terugbetalen. Het publiceren van de Deense cartoons van Mohammed of het verbranden van korans in Amerika werkt averechts, want de reactie daarop treft de christenen in Pakistan. Daarnaast is het niet Bijbels. In plaats van heilige boeken in brand te steken, kan de christen beter als een reflector het licht van Christus laten schijnen.”

Krijgt de Taliban steeds meer macht?

“Dat hangt af van de plaatselijke moslims.

Als zij op de hand van de Taliban zijn, krijgt deze automatisch steeds meer invloed. Omgekeerd, kan de plaatselijke gemeenschap de Taliban tegenhouden. Feit is wel dat de Taliban soms goede contacten hebben met hoge politieke kringen.”

Is Pakistan niet gevoelig voor kritiek van het Westen?

“Kritiek uit het Westen zegt Pakistan niets, anders zou de situatie in het land al veranderd zijn. Voor de meerderheid wordt een christen gezien als iemand van het Westen en daarom niet echt behorend tot het land. Als je in grote steden loopt, zie je veel westerse invloeden, in winkels en kledingstijl. Maar in hun denken zijn de meeste Pakistani islamitisch. Vooraanstaande regeringsleiders hebben gepoogd om de blasfemiewet te veranderen of aan te passen, maar twee van hen zijn vermoord door islamitische radicalen. Christenen vormen werkelijk een risicogroep. Er bevinden zich steeds meer christenen onder de asielzoekers in Nederland. Ik hoop dat de Nederlandse politiek oog krijgt voor de verslechterende positie van christenen in Pakistan voordat er nog meer doden vallen. Overigens baseer ik dit alles puur op wat ik in mijn leven en om mij heen heb gezien en meegemaakt. Pakistan is mijn land. Ik houd van dit land, maar ik wil het fanatisme uit de wereld helpen. De houding van de overheid in de richting van christenen heeft ervoor gezorgd dat ik me nooit echt een burger van Pakistan heb gevoeld.”

Sinds de communistische machtsovername in 1949 streeft de partijstaat in China een volledige controle na op het religieuze leven. Wat betekende dat voor het inheemse christendom? Deze bijdrage schetst een proces van restrictieve reglementering voor de kerken tot op heden. De SGP roept de Chinese autoriteiten op om het grondrecht van de eigen burgers op vrijheid van godsdienst en geloofsovertuiging niet langer te beknotten.¹

Drs. B. Belder, lid Europees Parlement voor de SGP

China en christendom: een ineffectieve inkapseling

In de houding van de Chinese partijstaat tegenover het christendom kunnen we vanaf 1949 tot vandaag vier periodes onderscheiden. De eerste strekt zich uit van 1949 tot 1957 en staat in het teken van coöptatie en controle. De tweede loopt van 1957 tot 1966 en behelst de ‘socialistische transformatie’ met als uitingen versmelting van kerkelijke denominaties, gedwongen inkrimping van het aantal kerken en erediensten. De derde omvat de jaren 1966-1979, het tijdperk van de

‘Grote Proletarische Culturele Revolutie’ met als kenmerk uitbanning respectievelijk uitroeijing van het verschijnsel religie in de Volksrepubliek. De vierde en laatste periode (1979-heden) laat een versterking van het staattoezicht via strikte reglementering zien.

Coöptatie en controle

Al snel na de stichting van de Volksrepubliek China in 1949 lanceerde de Chinese Commu-

nistische Partij (CCP) politieke campagnes tegen godsdienstige organisaties. Zij vormden immers de ideologische vijand en heetten subversieve politieke krachten. In eerste instantie verbood de partijstaat honderden traditionele Chinese sekten. Vervolgens gingen de nieuwe machthebbers tactischer tewerk tegenover de belangrijke religies. Want die telden een grote schare volgelingen en de meeste onderhielden ook nog eens nauwe contacten met het buitenland.

In plaats van aan de ideologische (atheïstische) neiging toe te geven en het fenomeen religie onmiddellijk te elimineren trof de partijstaat de strategische maatregel om een selecte groep van religieuze leiders te coöpteren en controleren. En via deze coöperatieve voormannen kon dan hun achterban 'gewillig' worden gemaakt, inclusief het doorsnijden van de imperialistische banden met de buitenwereld. Deze staatsstrategie van coöptatie en controle werd het eerst toegepast op de protestantse Chinezen. De CCP instrueerde Wu Yaozang, een christelijke leider uit Shanghai, om een 'patriottische' beweging voor de Chinese protestantse kerken op te zetten. Als model daarvoor diende het principe van de 'drie zelfs': zelfbestuur, zelffinanciering en zelfverkundiging. In het kader van de anti-imperialisme campagne van de vroege jaren vijftig resulteerde dat in de eis van volledige en onmiddellijke verbreking van alle buitenlandse relaties. Wu en andere christelijke leiders mobiliseerden lokale kerken om buitenlandse zendelingen te verdrijven en financiële steun van buitenlandse zendingsgenootschappen te weigeren. En passant nam de partijstaat christelijke scholen, universiteiten en ziekenhuizen over of sloot die zelfs. Ook de Chinese katholieken ontkwamen niet aan de 'drie zelf-hervormingen'. Fel verzet

van de rooms-katholieke clerus mocht niet baten. De partijstaat smoorde elke weerstand rigoureuus in de kiem, desnoods met processen wegens spionageactiviteiten voor de VS.

Geestelijke verzorgers pasten ten enen male niet in deze ideologische optiek. Vandaar dat zielzorgers voor 'parasieten' werden uitgemaakt. Lieden die het volk vergiftigden met hun 'opium'.

Dit proces van 'gelijkschakeling' van de Chinese christelijke kerken mondde in de jaren vijftig uit in de vorming van nationale verenigingen voor de vijf officieel erkende religies (boeddhisme, taoïsme, islam, protestantisme en katholicisme). De officiële naam voor de protestantse vereniging luidde in het Engels: *the Christian Three-Selfs Patriotic Movement Committee of China* (1954). Die voor de katholieke variant kwam drie jaar later en wijzigde licht in 1962 naar *the Catholic Patriotic Association of China*. Ondertussen disciplineerde de partijstaat het officiële Chinese christendom met het *Religious Affairs Bureau* tot in de verste uithoeken van de Volksrepubliek.

'Socialistische transformatie'

Bij de aanvang van het tweede Vijfjarenplan gold voor de gehele Chinese economie centrale planning. In de nieuwe socialistische maatschappij heerste de veronderstelling dat iedereen een materiële producent was. Geestelijke verzorgers pasten ten enen male niet

in deze ideologische optiek. Vandaar dat zielzorgers voor ‘parasieten’ werden uitgemaakt. Lieden die het volk vergiftigden met hun ‘opium’. Voor Chinese christenen impliceerde de ‘socialistische transformatie’ de ontbinding van onderscheiden confessies/kerken. Voorts moesten de zielenherders lichamelijke arbeid gaan verrichten. Alle afzonderlijke stromingen van protestantse christenen smolten samen door gezamenlijke erediensten in gezamenlijke kerken onder de supervisie van het lokale ‘Christian Three-Self Patriotic Committee’. Degenen die zich hier niet bij wensten neer te leggen, kwamen vast te zitten of verdwenen naar werkkampen.

Deze religieuze samensmelting van bovenaf trof overigens alle vijf toegestane godsdiensten. Het betekende de sluiting van veel tempels, kerken en moskeeën. De kerken die open bleven, reduceerden onder dwang hun religieuze activiteiten. Een coöperatief christelijk leider als de genoemde Wu Yaozong uitte openlijke kritiek op deze drastische ingrepen in de organisatie van het gemeentelven. Hij maakte zich grote zorgen over het voortbestaan van het christendom in China. De repliek van de partijstaat op deze (aan)klacht bij monde van premier Zhou Enlai op 4 augustus 1957 was hard en direct: “U moet zich nu geen zorgen maken over de kwestie of religie kan bestaan of niet. Maakt u zich vooral druk over de vraag of onze natie zal bloeien of niet.”

Onder invloed van de campagne tegen ‘rechtse elementen’ en voor een ‘socialistische opvoeding’ ontstonden in de volgende jaren zelfs ‘niet-religieuze districten’. Op basis van wetenschappelijke interviews en veldwerk gedurende de afgelopen jaren is de conclusie gewettigd dat in diverse delen van

het land geen religieuze bijeenkomsten meer plaats hadden sinds 1946...

“U moet zich nu geen zorgen maken over de kwestie of religie kan bestaan of niet. Maakt u zich vooral druk over de vraag of onze natie zal bloeien of niet.”

Uitbanning en uitroeiing

In 1966 lanceerde Mao Zedong eigenhandig de ‘Grote Proletarische Culturele Revolutie’ om niet alleen de partij (CCP), maar de gehele samenleving te zuiveren van ‘burgerlijke elementen’. Daartoe mobiliseerde de Grote Roer-ganger de jeugd als zijn stoottroepen, de beruchte Rode Gardisten. Zij dienden de Chinese maatschappij te ontdoen van feodale, kapitalistische en Sovjet-revisionistische smetten. De Rode Gardisten streden tegen de ‘vier oude zaken’: oude gebruiken, oude cultuur, oude gewoonten en oude ideeën. Alle religies vielen onder de uit te delgen ‘vier ouden’. Religieuze leiders en standvastige gelovigen werden daarom *en plein public* bespot, gekweld, gefolterd of gedood. Want zij verpersoonlijkten bij uitstek de ‘vier ouden’. Overlevende gelovigen werden tijdens massabijeenkomsten gedwongen afstand te nemen van hun geestelijke krachtbron.

Deze orkaan van antireligieus geweld deed de mening postvatten bij veel westerse geleerden dat godsdienst een afgeschreven zaak was in China. Vele jaren later bleek evenwel dat religie inderdaad tijdelijk uit het openbaar verdween om ondergronds volop voort te bestaan. Veel burgers praktiseerden hun

geloof particulier, ergo in het geheim. Anderzijds zochten standvastige christenen elkaar in woonhuizen op voor het houden van erediensten. En ook de wildernis bood uitkomst voor ‘ondergrondse’ religieuze samenkomsten.

De Chinese Constitutie stipuleert echter wel dat slechts ‘normale’ religieuze activiteiten onder staatsbescherming vallen. Maar wie bepaalt wat hier ‘normaal’ mag heten?

Het behoeft geen betoog dat de vergoddelijking van Mao Zedong tijdens de ‘Grote Proletarische Culturele Revolutie’ een totaal contrast vormde met de clausule in de Grondwet van 1975 die in navolging van de Constitutie van 1954 bepaalde dat de burgers van de Volksrepubliek China vrijheid van religieus geloof genoten. Tekenend is wel dat dezelfde grondwetsclausule uit 1975 daaraan toevoegde ‘de vrijheid van atheïstische propaganda’. Interessant is het snijdende commentaar van de Amerikaans-Chinese godsdienstexpert Yang Fenggang: “In de praktijk evenwel heeft de Constitutie nooit als rechtsgrondslag gediend onder het communistisch regime.”

Sterkere regulering

Na de dood van Mao Zedong in 1976 verzette de CCP onder leiding van Deng Xiaoping de bakens. Het nieuwe landsbeleid zette in op modernisering en economische ontwikke-

ling. Om de burgerbevolking voor deze koers te winnen, liet de pragmatische CCP na de enorme maatschappelijke ontwrichtingen van de Culturele Revolutie in sociaal opzicht de touwtjes ietwat vieren. Zo verving een ‘verlicht atheïsme’ als staatsideologie het ‘militante atheïsme’. Als concrete uiting daarvan heropenden begin 1979 een beperkt aantal protestantse en katholieke kerken hun deuren.

Drie jaar later werd ‘religieuze tolerantie’ zelfs nadrukkelijk vastgelegd in een nieuwe verordening; later welbekend als Document No. 19. Juist dit document is sindsdien als grondslag gaan dienen voor China’s godsdienstpolitiek. Document No. 19 kent uitsluitend aan de patriottische koepelverenigingen van het boeddhisme, het taoïsme, het protestantisme en katholicisme een wettige positie toe. Daarbij verbiedt Document No. 19 evangelisatieactiviteiten buiten de goedgekeurde kerkgebouwen. Het gebod van atheïstische propaganda blijft trouwens in de verordening onverminderd van kracht.

In lijn met Document No. 19 bevestigt de Grondwet van 1982 de vrijheid van religieus geloof. De Chinese Constitutie stipuleert echter wel dat slechts ‘normale’ religieuze activiteiten onder staatsbescherming vallen. Maar wie bepaalt wat hier ‘normaal’ mag heten? In de (willekeurige) praktijk zijn dat de aangewezen autoriteiten van het Bureau voor Religieuze Zaken alsmede het Bureau voor Openbare Veiligheid (!).

Sinds 1982 heeft de partijstaat de duim-schroeven aangedraaid voor religieuze organisaties. Zo publiceerde de Staatsraad bijvoorbeeld in 1994 twee verordeningen over de verplichte registratie van alle religieuze

groeperingen bij de overheid en het verbod voor buitenlanders om in China te evangeliseren. Intussen lieten de provinciale autoriteiten zich evenmin onbetuigd in het uitvaardigen van bestuursmaatregelen die religieuze groeperingen aan striktere controle dienden te onderwerpen. Een saillante aanvulling van insider Yang Fenggang: “Sinds de ineenstorting van het Sovjetblok in de vroege jaren negentig is het tegengaan van de infiltratie van buitenlandse zendelingen een speerpunt van de religiepolitiek.”

Religieuze opleving

Toen echter in 1979 de totale ban op religie eenmaal werd opgeheven, overtrof een brede religieuze opleving in China alle versnelde controlemechanismen van de partijstaat. Dat wierp bij Petra Kolonka, Duitse correspondent in Peking, de intrigerende vraag op of de christianisering van China aanstaande is vanwege de ongekende bloei van de huiskerken in het land. Of, om een ander voorbeeld te noemen, dat verklaart ook de titel van een enthousiast essay van Ian Johnson in *the New York Review of Books* van medio december 2011: ‘China Gets Religion!’

Interessant is het huidige spanningsveld tussen veel lokale overheden in de Volksrepubliek en de frustraties van de partijkaders die over de officiële restrictieve religiepolitiek gaan én vooral waken. Want de eersten rechtvaardigen een pragmatische, tolerante atti-

tude tegenover diverse religies onder verwijzing naar hun primaire taak van economische ontwikkeling. In concreto: bouw tempels voor toerisme én sta meer kerken toe om overzeese investeringen los te krijgen!

Een recente ontwikkeling is dat de partijstaat in reactie op de snelle groei van het christendom in eigen land boeddhisme, taoïsme, volksreligies en Confucianisme voorzichtig bevordert. Met deze symptoombestrijding lost de partijstaat in China echter niet de grote contradictie op tussen een razendsnelle interne economische modernisering inclusief globale opmars én een restrictief, zij het ineffectief religiebeleid dat zich binnens- en buitenslands steeds meer tegen Peking keert. Voor het ogenblik prefereren de pragmatische conservatieven handhaving van de status quo in het religiebeleid.

De spannende vraag blijft of de religieuze opleving in China zich nog van hogerhand laat ophouden. Want in feite mist de Chinese overheid daarvoor de morele autoriteit. Intussen hoopt de Eurofractie SGP op een geestelijk, christelijk réveil voor de Chinese bevolking als tegengif voor een excessief materialisme in combinatie met een hol, verdorven atheïsme. Wat is het bemoedigend om te vernemen dat vandaag de dag meer Chinezen (naar schatting tussen de 60 en 80 miljoen) elke zondag naar de kerk gaan. Dat is meer dan alle christelijke gemeenten in West-Europa!

Noten

- 1 Zie de EP-resolutie van 14 maart 2013. In aansluiting daarop volgt logischerwijs het verzoek aan dezelfde gezagsdragers de protestantse huiskerken en ondergrondse katholieke kerken officieel te erkennen naast de christelijke kerken onder staatstoezicht.

Aankondiging debatavond

Arabische lente: van droom naar nachtmerrie

Opstand en onderdrukking, strijd en geweld, onrecht en haat... het is aan de orde van de dag in verschillende landen in het Midden-Oosten. De gedachte dat dictaturen in deze regio de een na de ander plaats zouden maken voor stabiele democratieën is verder weg dan ooit. Voor religieuze, met name christelijke, en etnische minderheidsgroepen zijn benauwde tijden aangebroken. Zij kunnen vaak helemaal niet meer rekenen op enige bescherming door de overheid. Ze worden slachtoffers van willekeur, lijden onder verdrukking of vluchten naar een ander land.

Wat kan of moet Nederland doen? Wegkijken of ingrijpen? De regeringen of de opstandelingen steunen? Een onderliggende vraag is op welke manier de rechtsstaat versterkt kan worden in Arabische landen. Of is dat onbegonnen werk? Vormt de etnische verscheidenheid de belangrijkste belemmering voor meer democratie of moet eerder gedacht worden aan de onverenigbaarheid van islam en democratie? Ten slotte de vraag naar onze persoonlijke verantwoordelijkheid: wat kunnen Nederlandse burgers en hun maatschappelijke organisaties concreet doen voor de bevolking in de Arabische landen?

Over deze actuele kwestie organiseert het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP, in samenwerking met de commissie Internationaal van SGP-jongeren en de redactie van *Zicht*,

een boeiende debatavond

Hoofdsprekers zijn twee leden uit de Tweede Kamer: **drs. M. Servaes** (lid PvdA-fractie) en **mr. C.G. van der Staaij** (voorzitter SGP-fractie). Daarnaast worden betrokken jongeren met familie in het Midden-Oosten, met name Egypte en Syrië, uitgenodigd om te vertellen over hun ervaringen en kijk op de situatie en ontwikkelingen in hun land van herkomst.

Datum:

**Woensdagavond 11 september
2013, van 19.45 - 21.45 uur.**

Locatie:

**Utrecht of Gouda;
meer informatie binnenkort op
website www.wi.sgp.nl**

Interesse?

Meld u aan via een mail naar wi@sgp.nl en u ontvangt informatie over het programma, sprekers, locatie en routebeschrijving. Aan deelname zijn voor u geen kosten verbonden.

In vroeger tijden zetten christelijke waarden de toon in West-Europa. Inmiddels zijn ze vervangen door humanistische en libertijnse waarden. Dit gedachtegoed wordt vooral verspreid door de instellingen van de Europese Unie. Maar EU-lidstaten, waaronder Nederland, doen er ook aan mee. Met de pretentie dat seculiere waarden neutraal zijn, terwijl de christelijke levensbeschouwing dat niet zou zijn. Christenen moeten het er niet bij laten zitten en hun zwijgzaamheid inruilen voor vrijmoedigheid.

Geert Kraaijeveld, redacteur Novini

Politiek met een visie

Novini

Seculiere zendingsijver in Europa

Durven zwijgzame christenen de confrontatie niet aan?

Enkele weken geleden, op de Nederlandse ambassade in Tbilisi, Georgië vond een gesprek plaats tussen een medewerker van de ambassade, een medewerker van de universiteit in Tbilisi en een vertegenwoordiger van een Nederlandse universiteit. Het volgende voorstel werd geopperd. In Georgië is er de noodzaak voor begeleiding voor kinderen met handicaps. De universiteit van Tbilisi heeft een plan uitgewerkt waarbij een school

met dagopvang wordt gebouwd voor kinderen met allerlei soort van handicaps. Hierdoor kunnen honderden kinderen geholpen worden in hun dagelijks leven. Geld om de school te bouwen is er, geregeld door Noorwegen en Japan. Het enige wat nog ontbreekt is het ontwerp zelf. Er is nog een beperkt geldbedrag nodig om het ontwerp te laten maken door een architect. Helaas, de Nederlandse ambassade heeft wel geld, maar niet

voor een dergelijk initiatief. De aanwezige fondsen zijn gelabeld en bestemd voor 'sek-suele minderheden'.

Zomaar een voorbeeld. Maar wel een voorbeeld dat het seculiere gezicht van Nederland in Europa laat zien. In dit artikel bekijken we een aantal recente gebeurtenissen in dit licht.

Meer dan een belangengemeenschap

De Europese Unie vindt zijn oorsprong in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS), die in 1952 gevormd werd door zes landen (België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland). Deze gemeenschap was bedoeld om samen te werken op het gebied van zware industrie, noodzakelijk om elkaars productie van wapentuig te controleren. In 1958 kwamen de Europese Economie Gemeenschap (EEG) en de Europese Atoom Gemeenschap tot stand (Euratom). De laatste om het gebruik van atoomenergie voor vreedzame doeleinden in Europa te bewerkstelligen. De EEG bevorderde de onderlinge samenwerking op het vlak van onderlinge handel. In 1993 werd bij het verdrag van Maastricht de Europese Unie zoals we die nu kennen een feit. Inmiddels telt de Europese Unie 27 lidstaten.

Vormt het gedeelde belang van vrede, handel en economie de enige gemeenschappelijke grond voor een hechte samenwerking van Europese staten? Nee. Om een andere gezamenlijke bron op het spoor te komen gaan we verder terug in de tijd.

Christelijke wortels

Dit jaar is het 1700 jaar geleden dat in Edict van Milaan¹ werd uitgevaardigd in het Romeinse Rijk door Licinius en Constantijn de Grote. Vanaf toen waren burgers vrij hun

godsdienst openlijk uit te oefenen. We mogen zeggen dat vanaf toen het christendom groeide in Europa en de cultuur mede gevormd heeft. De landen in Europa hebben een gemeenschappelijke christelijke geschiedenis met daarbij behorende culturen en tra-

De landen in Europa hebben een gemeenschappelijke christelijke geschiedenis met daarbij behorende culturen en tradities.

ditities.

In de afgelopen 1700 jaar is er vanzelfsprekend ontzettend veel gebeurd en veranderd. Was in het jaar 1000 de theologie nog absoluut de koningin der wetenschappen, aan het einde van de middeleeuwen was dat de natuurkunde. De rede had het geloof verdreven van de universiteiten. Deze overwinning van de rede werd met de verlichting bezegeld. Anno 2013 hebben we te maken met een ander Europa, een werelddeel met een nieuw gezicht, een nieuwe orde. De landen van Oost-Europa herleven na het communisme. Het christendom groeit daar, terwijl het in West-Europa tanende is.

Seculiere propaganda

Golden voeger de christelijke waarden in West-Europa, inmiddels zijn ze vervangen door humanistische en libertijnse waarden. Dit gedachtegoed wordt met name verspreid door de instellingen van de Europese Unie. De Europese Unie is een instituut geworden dat de soevereiniteit van de natiestaten overstijgt, terwijl het Verdrag officieel stelt dat de

EU de soevereiniteit en identiteit van de lidstaten respecteert. De bevordering van humanistische en libertijnse waarden zien we vooral terug bij de omgang met toetredings-eisen voor nieuwe lidstaten. Een land dat wil toetreden tot de Europese Unie heeft officieel te maken met de criteria van Kopenhagen. Deze criteria bevatten een aantal voorwaarden waaraan een land moet voldoen wil het kunnen toetreden tot de Europese Unie. Deze voorwaarden zijn vastgelegd door de Europese Raad in 1993 in Kopenhagen. Volgens deze voorwaarden moet een land dat wil toetreden tot de Europese Unie o.a. de mensenrechten respecteren, democratische principes in praktijk brengen en een goed functionerende markteconomie hebben. Buiten het gegeven dat de mensenrechten universeel worden genoemd, gaan de Kopenhagen-criteria niet in op ethische kwesties. Toch worden deze toetredingscriteria in de praktijk gebruikt als een kapstok om humanistische c.q. libertijnse waarden te introduceren en aan landen aanvullende eisen te stellen voor toetreding. Moldavië kreeg bijvoorbeeld te maken met Europese druk om abortus en euthanasie te legaliseren, omdat toetredings-

De bevordering van humanistische en libertijnse waarden zien we vooral terug bij de omgang met toetredingseisen voor nieuwe lidstaten.

gesprekken anders geen zin zouden hebben.

Niet alleen de instellingen van de Europese Unie propageren deze seculiere waarden, di-

verse lidstaten waaronder Nederland doen dat ook. In het vervolg van deze bijdrage gaan we in op een aantal voorbeelden uit de praktijk waarin deze seculiere zendingsijver in Europa tot uitdrukking komt:

- Het Pink Embassy initiatief en de Nederlandse ambassade in Albanië
- De kwesties Rocco Buttiglione en Toni Borg
- De reactie op anti-homohuwelijk demonstraties in Parijs

PINK Embassy

PINK Embassy is een initiatief dat opkomt voor homorechten in Albanië en wordt mede gesubsidieerd door het Nederlandse MATRA-programma² en COC-Nederland. Regelmatig schuift de Nederlandse ambassadeur De la Beij aan bij rondetafelgesprekken.³

Nu zijn er ongetwijfeld Albanezen die hierop zitten te wachten. Er is immers aandacht en geld voor een bepaalde minderheid, namelijk die van homo's en lesbi's. Echter veel Albanezen zien dit initiatief als een grove belediging aan het adres van Albanië. Wie denken de Nederlanders wel dat ze zijn, waar bemoeit die ambassade zich eigenlijk mee?

Dit en het voorbeeld waar dit artikel mee begon, duiden erop dat het secularisme bepaald niet neutraal is, maar traditionele, christelijke waarden wil vervangen door wat men 'moderne waarden' vindt. Genoemd is al het voorbeeld waarbij geld van belastingbetalers exclusief beschikbaar is voor 'sexuele minderheden' in een land als Georgië waar christelijke waarden bij de bevolking hoog in het vaandel staan. In die traditionele maatschappelijke context zullen secularisten wel even vertellen dat het in 2013 allemaal anders moet. Blind als men is voor het levensbeschouwelijke karakter van het eigen streven, schoffeert men zonder meer de lokale samen-

leving en hun tradities. En dat in naam van 'democratiebevordering'! Je gaat je afvragen van wie ze dit kunstje hebben afgekeken...

Rocco Buttiglione en Toni Borg

In 2004 zou de Italiaan Rocco Buttiglione aantreden als eurocommissaris voor Justitie, Vrijheid en Veiligheid. Echter, hij werd weggestemd door de liberale en socialistische groeperingen in het Europees Parlement, met als reden dat hij als christen niet kan instemmen met de seculiere visie op homoseksualiteit. Hoewel Buttiglione aan de leden van het Europees Parlement helder uiteenzette dat hij zijn privémening keurig gescheiden zou houden van de uitvoering van de taken waarvoor hij als eurocommissaris verantwoordelijk is, werd hij toch weggestemd. Men pruimde zo'n conservatieve christen niet. Feitelijk was zijn levensbeschouwing de reden om af te zien van een aanstelling.

De casus Toni Borg is van recenter datum. Hij volgde vorig jaar John Dalli op als eurocommissaris voor Gezondheid. Borg is orthodox katholiek en burger van Malta. Ook Toni Borg werd uitvoerig bevroegd over zijn standpunten rondom abortus en het homohuwelijk. Ook nu weer kwam de meeste kritiek uit de liberale en socialistische kampen in het Europees Parlement. Uiteindelijk werd Borg toch gekozen met een minimaal benodigde meerderheid van stemmen.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat het een orthodox christen bijzonder moeilijk wordt gemaakt om eurocommissaris te worden. De discussie gaat niet over de capaciteiten van de kandidaat, maar over levensbeschouwelijke zaken die vaak niets of slechts zijdelings te maken hebben met de

vraag of de kandidaat de functie kan uitvoeren. Daarnaast is het zo dat de Europese Unie zich niet mag inlaten met ethische kwesties van lidstaten. Op dit punt lopen wetten en regelgeving in de lidstaten uiteen. Het is volgens het verdrag niet toegestaan dat er vanuit de Europese Unie pressie wordt uitgeoefend op de lidstaten om hun wetgeving op dit punt aan te passen.

Demonstraties in Parijs

Eind maart 2013 gingen meer dan een miljoen vreedzame betogers de straten van Parijs op om te protesteren tegen de invoering van het homohuwelijk⁴. Schattingen van de aantallen liepen in de media nogal uiteen. Van honderdduizenden tot 1,4 miljoen.

Volgens de politie was er sprake van overtredingen door de betogers en daarom zette zij traangas in. Zelfs kinderen werden hier het slachtoffer van. Men durfde zelfs zover te gaan dat organisaties die betrokken waren bij de organisatie van deze betoging, getypeerd moesten worden als staatsgevaarlijk, extra in de gaten moesten worden gehouden en mogelijk zelfs verboden.

Wat in Frankrijk is gebeurd, is demonstratief voor de toenemende intolerantie van het secularisme in Europa. We zien regelrecht de aanval geopend worden op christelijke organisaties die pleiten voor het traditionele gezin en daarmee tegen een mening van de dominante meerderheid ingaan. Blijkbaar raakten de protesterende mannen, vrouwen en kinderen - vaak ook jonge gezinnen! - een gevoelige snaar bij hun seculiere opposenten. Aan de andere kant moeten we bedenken dat er in Parijs meer dan één miljoen mensen op de been waren om christelijke waarden publiek te verdedigen. Daar kunnen we in Nederland nog wat van leren.

Geen enkele levensbeschouwing is neutraal

De christelijke overtuiging is niet neutraal. Maar de niet-religieuze liberalen of atheïsten zijn beslist ook niet neutraal. Iedere overtuiging heeft levensbeschouwelijke of filosofische uitgangspunten. De christelijke heeft dat, de atheïstische of humanistische hebben dat niet minder. Het vertrekpunt bijvoorbeeld dat er geen waarheid bestaat of dat alle godsdiensten even waar of even onwaar zijn, is net zo goed vooringenomen als een religieus vertrekpunt. In filosofische zin gaat het bij geloven en bij niet-geloven om dezelfde handeling, slechts de oriëntatie of het object van de gelovige of ongelovige verschilt. Een mens kan de ene kant opgaan en zich in de richting van God bewegen, of zich van Hem vandaan bewegen en de andere kant opgaan. Tegenover God staat geen mens of macht neutraal.

Verder geldt de overweging dat de meerderheid niet altijd gelijk heeft. Soms is een mening zo dominant in een samenleving dat men bij voorbaat degenen die een andere opvatting erop nahouden als achterlijk bestempelt. In een democratie telt elke stem, anders ontaardt zij in een dictatuur van de meerderheid. Daarom is het belangrijk dat christenen vandaag de dag de moed opbrengen om een afwijkende mening naar voren te brengen.

Binnen en buiten het verband van de SGP-organisatie is het goed om christenjongeren vaardigheden aan te leren hoe zij hun visie of mening naar voren kunnen brengen, zodat ze zich niet bij het eerste het beste tegenargument uit het veld laten slaan. Op deze manier kunnen we de zwijgzaamheid van christenen doorbreken. Dat hoeft niet alleen in het publieke debat te gebeuren, juist op de werkplek en in het alledaagse leven, bij de bakker of de kapper, is het goed om een andere visie te laten horen.

Zwijgzaamheid doorbreken

Christenen willen niet graag provoceren en zijn daarom mogelijk te zwijgzaam. Ze laten zich misschien ook te gemakkelijk uit het veld slaan met ondeugdelijke argumenten van anderen. Maar als we zelf wegduiken, geven we libertijnen en atheïsten volop de ruimte. Het moderne, liberale verhaal mag dan populair zijn, het is ook vrij kortzichtig. Men zet oude, diep verankerde waarden overboord voor nieuwe, soms zeer vluchtige opvattingen. Gisteren werd het homohuwelijk legaal, nu spreekt men over polygamie, wordt straks pedofilie ook normaal? Europa is door moderniteit en secularisme op drift geraakt. We moeten daarom onze zwijgzaamheid doorbreken. De samenleving mag best meer aan de weet komen waar christenen voor staan.

Noten

- 1 Engelse vertaling van het Edict van Milaan: <http://www.fordham.edu/halsall/source/edict-milan.html>
- 2 Programma van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter bevordering van Maatschappelijke Transformatie in landen die een democratiseringsproces doormaken.
- 3 <http://albanie.nlambassade.org/nieuws/2013/mei/ambassadeur-de-la-beij-bezoekt-ronde-tafel-%E2%80%99Calbanie-tegen-homofobie%E2%80%9D.html>
- 4 <http://www.noviniworld.com/mass-demonstrations-preserve-marriage-continuing-spice-pressure/>

愛之神

GEEF

voor Christelijk (vervolg)onderwijs in China

Helpt u mee om te voorzien in de grote behoefte aan christelijk onderwijs? Dit kan mede dankzij uw hulp. Bel voor info en/of voorlichting: 06-200 13 173

Stort uw gift op: 3473.76.029 t.n.v.
Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

Boekhandel
R. Smit BV
Sinds 1939

Bijbels
Bijbels
Theologie
Theologie
Dagboeken
Dagboeken
Romans
Romans
Kinderboeken
Kinderboeken
Muziek
Muziek

Korte Tiendeweg 19 • 2801 JS Gouda
0182 - 51 66 13 • www.boekhandelsmit.nl

KKKA

kantoor der kerkelijke administraties

De administratieve dienstverlener voor kerken en instellingen

- Het geheel of gedeeltelijk verzorgen van de financiële administratie
- Salaris- en / of traktementsberekeningen
- Debiteuren- en crediteurenadministratie
- Ledenadministratie en geldvererving
- Opmaken en controleren van jaarverslagen
- Opstellen accountantsverklaringen
- Financiële advisering
- Administratieve ondersteuning op locatie
- Zorg- en verzuimverzekering
- Internetboekhouden

Een hele zorg minder...

Hoofdkantoor Kon. Wilhelminalaan 23
Postbus 675 • 3800 AR Amersfoort • Telefoon (033) 467 10 10

www.kkgkka.nl

In- en verkoop THEOLOGISCHE- en aanverwante BOEKEN

Boekhandel en antiquariaat Versprille

Noordweg 11, 4413 AA, Krabbendijke. Tel. 0113-502004.
Maandag gesloten

www.boekhandelversprille.nl

“Vrijheid spreek je af..”

Elk jaar staan we in Nederland stil bij onze vrijheid door middel van een dodenherdenking op 4 mei en Bevrijdingsdag op 5 mei. De aanleiding van deze herdenking en viering ligt in de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog. Toen zijn vele soldaten en verzetsmensen omgekomen, zes miljoen joden afgeslacht en heel veel andere mensenlevens ontwricht.

‘Dat nooit meer!’, vond iedereen en daarom ieder jaar deze dagen.

Inmiddels is het herdenken breed, zoals we kunnen lezen op de site van het nationaal comité 4 en 5 mei: *“We herdenken allen – burgers en militairen – die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.”*

Twee dingen vielen mij in de discussies rond 4 en 5 mei dit jaar op:

Eén. De felheid waarmee de discussie werd gevoerd over aan wie we moeten denken en wie we herdenken bij de dodenherdenking. Mogen dat alleen de geallieerde soldaten, onze verzetsmensen en de Joden zijn of mag ook aan anderen worden gedacht? Of nog erger: mag je ook aan een gevallen Duitser denken? Blijkbaar mag je niet in vrijheid aan je vrijheid denken...

Twee. Het jaarthema van de herdenking dit jaar: “Vrijheid spreek je af”. Dit is volgens mij echt een thema van en voor mensen die leven in vreedstijd. Wat hebben de inwoners van Syrië aan dit thema? Houden regeringstroepen en moslimrebellens soms rekening met afspraken? Wat hebben vervolgd Christenen wereldwijd aan afspraken als die met voeten worden getreden?

Wat hebben we geleerd van de bevochten vrijheid? Dat we afspraken en voorschriften maken? Of was het toch dit: dat we vrijheid ontvangen en geven...

Gert-Jan Kats
Burgemeester gemeente Zuidplas

In Nederland worden mensen niet vervolgd vanwege hun geloof. Er is in ons land vrijheid van godsdienst en meningsuiting. Deze vrijheden zijn in de Grondwet vastgelegd. Van vervolging is gelukkig geen sprake. Maar de grondwettelijke vrijheden zijn niet onbeperkt. Er kunnen grenzen worden gesteld aan de manier waarop mensen hun geloofsovertuiging naar buiten brengen. In de praktijk gebeurt dat ook. Lokale bestuurders kunnen lessen trekken uit onderstaande casus.

Drs. J.W. van Berkum, wetenschappelijk medewerker WI-SGP

Lokale geloofsvrijheid

Over de casus ‘dakevangelist’ in Giessenlanden

Het gemeentelijk vervoerbedrijf (GVB) Amsterdam verbood een christelijke tramconductor een ketting met een kruisje te dragen boven zijn bedrijfskleding. Tegelijkertijd stond het vervoerbedrijf wel toe dat moslima’s een hoofddoekje dragen. Sterker nog: de hoofddoek was opgenomen in het aanbod van bedrijfskleding. In beide gevallen betreft het een uiting van een geloofsovertuiging. Voor het onderscheid tussen kruisje en hoofddoek voerde het GVB aan dat om de professionele uitstraling van het personeel te be-

waken, sieraden niet zichtbaar boven de bedrijfskleding mogen worden gedragen.

“Jezus redt”

Een ander voorbeeld. Een inwoner van Giessenburg (gemeente Giessenlanden) plaatst door middel van witte dakpannen de tekst “Jezus redt” op het dak van zijn boerderij. Op deze wijze wil de bewoner van de aan de snelweg A15 gelegen boerderij een geloofsgetuigenis afgeven. De gemeente Giessenlanden vindt dit ongepast. De tekst is wat hen betreft

een reclame-uiting die moet voldoen aan wettelijke eisen. In dit geval zouden de welstandsnormen zijn overtreden: de letters “Jesus redt” zijn te groot en de kleur wit is te contrasterend. Daar is het de bewoner echter juist om te doen. De tekst is namelijk zo van grote afstand leesbaar voor de automobilisten op de A15. Hij wil de tekst niet minder opvallend maken, omdat hij zijn boodschap onversneden voor het voetlicht wil brengen.

De eindconclusie is dat de tekst op het dak mag blijven staan, maar dat de letters kleiner worden en er geen gebruik wordt gemaakt van geschilderde dakpannen.

De gemeente Giessenlanden laat het er niet bij zitten. De witte dakpannen moeten worden verwijderd. Zo niet dan wordt een dwangsom opgelegd van € 500 per week. De ‘dakevangelist’ gaat in beroep bij de rechtbank Dordrecht. Deze concludeert dat het stellen van welstandseisen geen ontoelaatbare beperking is van het recht op vrijheid van godsdienst en meningsuiting. De uiting op zich staat immers niet ter discussie, maar de wijze waarop dit gebeurt. De rechtbank concludeert echter dat de gemeente onvoldoende heeft gemotiveerd waarom de situatie daadwerkelijk in ernstige mate in strijd is met de redelijke eisen van welstand. De rechtbank draagt de gemeente op een nieuw besluit te nemen. Daarbij dient ze te bezien dat als er inderdaad sprake is van strijdigheid

met welstandseisen of daaraan door middel van minder ingrijpende maatregelen tegemoet kan worden gekomen, bijvoorbeeld door de kleur van de dakpannen te wijzigen.

Uitspraak Raad van State

De bewoner vindt dat de gemeente de door hem geplaatste tekst helemaal niet mag toetsen aan welstandseisen, omdat de vrijheid van meningsuiting daaraan in de weg staat. Daarom gaat hij in hoger beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Deze afdeling overweegt dat de vrijheid van meningsuiting zoals vastgelegd in artikel 10, lid 1 van het EVRM impliceert dat iedereen het recht heeft een mening naar buiten te brengen zonder inmenging van enig openbaar gezag en ongeacht grenzen. In het tweede lid staat echter dat aan deze vrijheid beperkingen kunnen worden opgelegd ter bescherming van de rechten van anderen. Welstandseisen zijn bedoeld om de rechten van anderen te beschermen. De vraag is dus hieraan de orde of de situatie die de bewoner heeft gecreëerd onevenredig bezwarend is voor anderen. Volgens de gemeente geldt als criterium voor ernstige strijdigheid met redelijke eisen van welstand dat er sprake moet zijn van een exces, een buitensporigheid in het uiterlijk die ook voor niet-deskundigen evident is. Het gaat dan om zaken waaraan een groot deel van de mensen zich ergert. De Raad van State concludeert dat de gemeente in deze situatie zich op het standpunt heeft kunnen stellen dat hier sprake is van buitensporigheid, omdat het gebruik van de witte dakpannen een te grove inbreuk is op wat in de omgeving gebruikelijk is. Geloofsuitingen worden door de gemeente niet helemaal onmogelijk gemaakt. De bewoner kan volgens de Raad van State zijn boodschap ook op een

andere wijze uitdragen. De beperking ziet volgens de Raad niet op de inhoud van de uiting, maar op de concrete vorm en omvang. De boodschap kan ook in een kleiner lettertype en in een minder opvallende kleur worden aangebracht. Dat betekent dat het hier zou gaan om een gerechtvaardigde beperking van de vrijheid van meningsuiting.

Andere kleur dakpannen

De boerderijbewoner heeft vervolgens de tekst “Jezus redt” naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State in plaats van wit, oranje/rood gekleurd. De gemeente Giesenlanden neemt hiermee echter nog steeds geen genoegen en handhaaft de dwangsom van € 500. Opnieuw staan de bewoner en de gemeente voor de rechter. De rechtbank vraagt de gemeente waarom ze de kleur oranje/rood niet toestaat. Want het extreme contrast tussen de bestaande dakpannen en de aangebrachte witte dakpannen is daarmee weggenomen. De gemeente slaagt er niet in de rechter te overtuigen dat de nieuwe kleur van de dakpannen niet toegestaan is. Volgens de rechtbank wijkt de nieuwe kleur niet een fractie af van de oude kleur (wit), maar is het (rood/oranje) een wezenlijk andere kleur en concludeert dat de gemeente de bewoner geen dwangsommen mag opleggen. De gemeente en de bewoner zijn vervolgens opnieuw in gesprek gegaan. De eindconclusie is dat de tekst op het dak mag blijven staan, maar dat de letters kleiner worden en er geen gebruik wordt gemaakt van geschilderde dakpannen.

Dit conflict tussen de gemeente en de ‘dakevangelist’ heeft ongeveer twee jaar geduurd. Duidelijk is dat de vrijheden van godsdienst

en meningsuiting in ons land niet onbeperkt zijn. Het is begrijpelijk dat gemeenten welstandseisen hanteren. Deze casus roept wel de vraag op waarom er zoveel bestuurlijke aandacht is voor een tekst als “Jezus redt” op een dak, terwijl er op talloze plaatsen in ons land grote billboards staan met afbeeldingen die het landschap ontsieren. De raadsman van de gemeente heeft tijdens het proces gezegd dat sprake is van een situatie die niet past in de omgeving en waar bewoners zich aan kunnen ergeren. Maar dat kan op z’n minst ook van veel billboards worden gezegd. Helaas wordt daartegen weinig of niets gedaan. In dergelijke gevallen komt het voor dat gemeenten zich voor hun afzijdige houding nogal gemakkelijk verschuilen achter de vrijheid van meningsuiting. Dat lijkt mij onterecht. Gemeenten kunnen hierover immers in contracten met exploitanten van billboards afspraken maken.

Verantwoorde vrijheid

Het zou te ver voeren om op grond van deze casus de conclusie te trekken dat in Nederland de vrijheid van godsdienst of meningsuiting onder druk staat. In ons land mogen mensen hun geloof publiekelijk uiten. Daarvoor zijn diverse middelen beschikbaar. Niet elk middel mag echter op elke tijdstip of elke plaats worden gebruikt. Uit de rechterlijke uitspraken hierover blijkt dat gemeenten beperkingen mogen stellen aan deze vrijheid, mits er altijd maar enig gebruik van betekenis overblijft. Vrijheden scheppen verplichtingen. Het is belangrijk dat we rekening houden met anderen. Dat geldt niet alleen voor ‘dakevangelisten’ en bedrijven die adverteren op billboards, maar ook voor alle anderen die aan het openbare leven deelnemen.

Dit jaar is het 65 jaar geleden dat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd opgesteld. Daarom lijkt het de redactie goed om, in een themanummer dat gewijd is aan de internationale politiek, ook na te denken over de verhouding van mensenrechten met de christelijke religie. We hebben prof. dr. P.B. Cliteur en dr. M. de Blois uitgenodigd om een reactie te geven op de kwartaalstelling.

Samengesteld door B. van den Belt MA en drs J.A. Schippers, redactieleden

‘Mensenrechten zijn een deel van de christelijke ethiek’

Het blijkt dat onder een groot gedeelte van (orthodoxe) christenen mensenrechten een beetje verdacht zijn. Deze christenen zien in de idee van mensenrechten de sporen van de Franse Revolutie terug. Een belangrijk argument voor hun argwaan jegens het ‘recht van de mens’ is dat God de Bron is van alle recht. Daarom zouden er geen inherente rechten aan de mens kunnen worden toegekend. Ook wordt de argumentatie aangevoerd dat de mens door de zondeval geen rechten kan laten gelden. Men-

senrechten worden daarom gezien als een aanval op of ondermijning van het christelijk geloof. De vraag is of deze huivering voor of afkeer van mensenrechten terecht is. Wij hebben twee wetenschappers gevraagd een reactie te geven op de volgende stelling: ‘Mensenrechten zijn een deel van de christelijke ethiek.’ De ene wetenschapper, prof. dr. P.B. Cliteur, heeft een seculiere levensvisie. De andere wetenschapper, dr. M. de Blois, is de christelijke geloofsovertuiging toegedaan.

Zijn mensenrechten verdacht?

Dank voor uw verzoek om iets te schrijven over de verhouding van mensenrechten met de christelijke religie. U schrijft dat het blijkt dat voor een groot gedeelte van orthodoxe christenen mensenrechten een beetje verdacht zijn. Christenen zien hierin de sporen van de Franse Revolutie terug en daarom zijn mensenrechten volgens hen een aanval op het christelijk geloof. De vraag is of deze hui-vering terecht is, vraagt u. Daarom wilt u vragen een reactie te geven op de volgende stelling voor uw tijdschrift: "Mensenrechten zijn een deel van de christelijke ethiek."

Het beantwoorden van die vraag is voor mij niet heel moeilijk, omdat ik deze in feite beantwoord heb in mijn boeken *Het monotheïstisch dilemma* (2010), *The Secular Outlook* (2010) en *Paul Cliteur in gesprek met Dirk Verhofstadt* (2012). Eerlijk gezegd ben ik het grofweg eens met de christenen die u noemt en die de mensenrechten zien als een product van de Franse Revolutie. Een beperking tot de Franse Revolutie is misschien niet helemaal terecht, maar ik denk wel dat mensenrechten een betrekkelijk modern concept zijn. Het gaat terug op het denken in de 17e en 18e eeuw. Mensenrechten zijn een product van het Verlichtingsdenken.

De wereld van de mensenrechten is een totaal andere dan de wereld van de bijbel, om maar iets te noemen. De profeet Elia laat in het verhaal zoals verteld in 1 Koningen 18 vers 40 de profeten van Baäl ombrengen omdat zij een andere godsdienst hebben dan de God van Israël. Hierin komt de dominante opvatting naar voren die je aantreft in het Oude Testament. Ook in het verhaal van Numeri 25 komt niet een bijzonder gunstige houding naar voren van de mensenrechten vrijheid van godsdienst, vrijheid van vereniging en vergadering en vrijheid van meningsuiting. Ik denk, eerlijk gezegd, dat de wereld die ons tegemoet treedt in de heilige schrift een totaal andere wereld is dan de wereld van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Paul Cliteur

Mens is beeldrager van God

De scepsis van christenen ten aanzien van mensenrechten toont dat velen over het hoofd zien dat deze teruggaan op een lange ontwikkelingsgeschiedenis, reeds van ver voor de Verlichting of de Franse Revolutie. Zo zijn tal van noties die we terugvinden in de hedendaagse mensenrechten te herleiden tot passages in de Bijbel. Neem bijvoorbeeld het

beginsel van de menselijke waardigheid, één van de centrale waarden van de moderne mensenrechten. Dit is ondenkbaar zonder het eerste hoofdstuk van Genesis te lezen over de schepping van de mens, waarin de unieke plaats van de mens in de schepping en zijn bijzondere waarde wordt aangegeven. Dat dit ethische en juridische implicaties heeft wordt verderop in de Bijbel wel duidelijk.

In de begintijd van het naoorlogse mensenrechtenproject werd nog onbekommerd gerefereerd aan godsdienst als bron van motivatie voor de inzet voor de bescherming van de rechten van de mens. Bij de inauguratie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg in 1959 citeerde de eerste president, Lord McNair, het woord van Jezus: “Voor zover u dit voor een van deze geringste broeders van Mij gedaan hebt, hebt u dat voor Mij gedaan” (Mattheüs 25 vers 40). Kom daar vandaag de dag eens om! Verdediging van de rechten van de mens op basis van religieuze bronnen wordt buiten de orde geacht. Sterker: religie geldt zelfs als een bedreiging van de rechten van de mens.

Wat is er in de tussentijd veranderd? Teveel om hier allemaal op te noemen. In de kern komt het hierop neer dat de Bijbelse notie is losgelaten dat de mens een uniek schepsel is, kostbaar in Gods oog en dus beschermwaardig. Als gevolg hiervan komt de ‘inherente waardigheid’ van de mens in de lucht te hangen. Je komt dan bijvoorbeeld uit bij de visie van een postmoderne denker als Richard Rorty (1931-2007). Hij stelt dat er sinds Darwin niets is dat de mens uniek maakt, waaruit respect voor de rechten van mens zou moeten voortvloeien. Rorty wijst elke mogelijke fundering van mensenrechten af. Een logische gevolgtrekking uit het evolutiedenken, dat een principieel onderscheid tussen mens en dier afwijst. Pleiten voor mensenrechten is volgens hem nog mogelijk met verhalen die mededogen opwekken.

Als de overtuiging dat de mens een uniek schepsel is, dat als beeldrager Gods respect verdient boven andere schepselen, verdwijnt, is er eigenlijk geen zinnig argument te bedenken waarom wij de mensenrechten zouden moeten respecteren. Groen van Prinsterer (1801-1876) voorzag reeds dat rechten, die voorheen “door onveranderlijke wetten en inzettingen Gods omschreven en bevestigd waren, nu afhankelijk worden van het goedvinden van de staat, van de wil van veranderlijke mensen.” Een christen neemt deze wissel niet en kan daarom met recht en reden opkomen voor de bescherming van mensenrechten.

Matthijs de Blois

Politieke aandacht vragen voor vervolgte christenen is al lange tijd één van de speerpunten van de christelijke politiek, waaronder met name de SGP. In het kader van geloofsvervolging wordt er door de christelijke politieke partijen meestal gepleit voor rechten voor minderheden of voor mensenrechten. Toch zijn reformatorische christenen vaak een tikje huiverig voor de term mensenrechten. Waar komt deze aarzeling vandaan? En waarom zouden juist christenen pal moeten staan voor die mensenrechten?

Maarten den Dekker, politiek secretaris van SGP-jongeren

Juist christenen dienen mensenrechten te omarmen

Vervolging vanwege geloof, met name christenvervolging, is van alle tijden en plaatsen. Van vervolging zal ook altijd sprake zijn.

Jezus spreekt hierover, bijvoorbeeld in Johannes 16 vers 33: "In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen." De geschiedenis van christenvervolging gaat ver terug. In de Bijbel staan voorbeelden beschreven van ernstige

vervolgingen, maar er zijn ook vele andere geschriften die spreken over vervolgingen van de christelijke kerk. Een bekende geschiedenis is die van keizer Nero (54 - 68 na Christus) en niet lang daarna breken de hevige vervolgingen onder keizer Domitianus uit (81 - 96 na Christus). Onder de regering van Domitianus werd de discipel Johannes verbannen naar het eiland Patmos.¹

De meer recente geschiedenis biedt eveneens voldoende voorbeelden van ernstige vervolging. Het gevaar van verdrukking en vervolging kwam daarbij niet alleen van de kant van ongelovigen of groepen die een andere god dienen, maar ook van een kant die tot het christendom wordt gerekend, met name de Rooms-katholieke Kerk. In de late middeleeuwen en de vroeg moderne tijd werd de inquisitie ingesteld om het protestantisme te bestrijden en de zogenoemde ketterij tegen te gaan.² Velen die Gods Woord beleden, stierven een gruwelijke marteldood.

De jongste geloofsvervolging in Nederland was gericht tegen de Afscheidenen, die zich onder leiding van ds. H. de Cock in 1834 hadden onttrokken van de Nederlandse Hervormde Kerk. Deze repressie vond plaats onder leiding van een liberale minister van Justitie, mr. C.F. van Maanen.

Actuele ontwikkelingen

Nederland kent nu geruime tijd een democratische rechtsstaat waarin protestantse christenen in vrijheid kunnen leven en waar ieders rechten zijn vastgelegd in de Grondwet. Toch zijn niet weinig christenen in de rest van de wereld tegenwoordig steeds vaker doelwit van religieus geweld. Vooral in landen waar de islam opruikt en radicaal-islamitische bewegingen de sharia willen opleggen aan 'ongelovigen en ongehoorzamen', neemt de verdrukking toe.

De voorbeelden van aanslagen tegen en discriminatie van christenen stapelen zich op. Denk aan aanslagen door de radicaal-islamitische beweging Boko Haram³ die aanslagen pleegt op roomsen en protestanten in Nigeria. Of neem de kopten in Egypte die na de val van het regime van oud-president Hosni Mu-

barak verder in het nauw zijn gekomen en steeds vaker slaags raken met de islamitische meerderheid in het land. Ook in Syrië, waar christenen nog steeds worden gezien als aanhangers van president Assad, neemt de verdrukking enorm toe. Daarnaast is er in Noord-Korea nog geen enkele verbetering te zien na het aantreden van Kim-Jung Un als grote leider van het stalinistische land. Dit zou kunnen worden aangevuld met vele andere voorbeelden die minstens zo zorgelijk zijn.

Jaarlijks stelt 'Open Doors', een organisatie die opkomt voor vervolgte christenen in de wereld, een ranglijst op met de vijftig landen waar christenen de meeste repressie ondervinden. 'Open Doors' spreekt wereldwijd over meer dan 100 miljoen vervolgd om hun geloof. Over de ranglijst christenvervolging van het jaar 2013 zegt 'Open Doors' het volgende: "Een aantal landen op de lijst daalt, niet per definitie omdat het in deze landen beter gaat, maar omdat de vervolging in andere landen is toegenomen."⁴ Ook de Duitse organisatie 'Kirche in Not' stelt dat wereldwijd de christenvervolging toeneemt. Volgens deze organisatie is dit vooral te wijten aan de stijging van het geweld tegen christenen in het Midden-Oosten en Afrika.⁵ Net als 'Open Doors' stelt 'Kirche in Not' dat de situatie in Noord-Korea de laatste jaren eerder is verslechterd dan verbeterd.

Christenen wereldwijd

Nu kan de vraag rijzen welke stromingen 'Open Doors' schaaft onder het christendom en wanneer er sprake is van geloofsvervolging. 'Open Doors' definieert christenvervolging als volgt: "Elke vorm van vijandigheid als gevolg van het openbaar belijden van het

geloof in Jezus Christus.”⁶ Jezus Christus staat hierin centraal. De definitie van een christen vindt zijn oorsprong in het geloof in Jezus Christus. Een Amerikaans onderzoek van het ‘Pew Research Center’⁷ naar het christendom stelt dat er wereldwijd ongeveer 2,18 miljard christenen zijn. In het onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende stromingen, waarvan het katholicisme met 50,1% (ruim één miljard aanhangers) verreweg de grootste groep gelovigen vormt. De twee andere stromingen zijn de protestanten en de orthodoxen met respectievelijk 800 miljoen en 260 miljoen aanhangers wereldwijd.

Het gemeenschappelijke van alle stromingen binnen het christendom is het geloof in Jezus Christus, de Zoon van God. Dit fundamentele geloof is het samenhangende element waarom roomsen, kopten of orthodoxen tot het christendom worden gerekend. De SGP moet opkomen voor alle vervolgde christenen. Het maakt in dat geval niet uit of het gaat om een oosters-orthodoxe Armeen, een koptische Egyptenaar, een baptist in Nigeria of een katholiek in Colombia.

Mensenrechten

Waarom moet de SGP opkomen voor alle vervolgde christenen? En mag de partij zich daarbij beroepen op mensenrechten? Veel reformatorische christenen zijn wat huiverig voor de term mensenrechten. Bij de vraag waarom, komt al snel naar voren dat men denkt dat mensenrechten veelal zijn opgesteld door een seculiere meerderheid en dat het individu centraal staat. Daar komt bij dat mensenrechten vaak worden gebruikt om seculiere normen en waarden aan (orthodoxe) gelovigen op te leggen.

Een recent voorbeeld daarvan is het opdringen van de acceptatie van het homohuwelijk en homorechten aan christenen die daar op grond van de Bijbel bezwaren tegen hebben. Neem bijvoorbeeld het recent verplicht stellen van de zogenoemde ‘homovoorlichting’ op alle scholen⁸ en het aan de kant zetten van de gewetensbezwaarde ambtenaar. Het initiatief-wetsvoorstel om een eind te maken aan de ‘weigerambtenaar’ werd breed gedragen in de Kamer en ondersteund door teksten uit de Grondwet. De fractie van D66 diende zelfs een wetsvoorstel in om discriminatie op basis

Mensenrechten kennen hun oorsprong namelijk in het christelijke gedachtegoed. Ook zijn in veel mensenrechtenbepalingen thema's als vrijheid en barmhartigheid terug te vinden.

van seksuele geaardheid op te nemen in artikel 1 van de Grondwet⁹. In artikel 1 staat nu dat er niet mag worden gediscrimineerd op basis van ras, geloof, geslacht, levensovertuiging of politieke gezindheid of welke grond dan ook.¹⁰

Door dit wetsvoorstel zullen trouwambtenaren, die hun visie op het huwelijk baseren op het Woord van God – en als gevolg daarvan het vrij recent ingevoerde ‘homohuwelijk’ beschouwen als een ‘onding’ - niet meer hun werk kunnen uitoefenen. Dit is een verdrietig signaal voor christenen en draagt niet bij aan de wil en de moed om te pleiten voor mensenrechten elders in de wereld.

Christelijke interpretatie van mensenrechten

Toch stelden de SGP-jongeren in een artikel in het 'Reformatorisch Dagblad' van 23 januari 2012 dat juist een christen voorstander dient te zijn van mensenrechten. Mensenrechten kennen hun oorsprong namelijk in het christelijke gedachtegoed. Ook zijn in veel mensenrechtenbepalingen thema's als vrijheid en barmhartigheid terug te vinden.¹¹ In december 1948 is tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Universele verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen. Deze Verklaring is slechts een aftreksel van het oorspronkelijke christelijke denken over mensenrechten. Tegenwoordig staat de mens als individu centraal en wordt hij beoordeeld als een goed wezen dat recht heeft op geluk. Christenen daarentegen moeten blijven strijden voor mensenrechten en een christelijke interpretatie volgen om te kunnen pleiten voor geloofsvrijheid overal ter wereld. Als mens hebben we allen de plicht gekregen om zorg voor elkaar te dragen.

De Algemene Vergadering proclameert deze Universele Verklaring van de Rechten van de Mens als het te bereiken ideaal voor alle lidstaten en alle organen van de gemeenschap. Met deze Verklaring dient het een voortdurend streven te zijn om deze rechten en vrijheden te bevorderen en deze rechten, door maatregelen op nationaal en internationaal terrein, algemeen en daadwerkelijk te doen erkennen en toe te passen.¹²

Artikel 18

In het licht van geloofsvervolgung kan vooral artikel 18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens worden aangewend om

te pleiten voor wereldwijde godsdienstvrijheid:

Artikel 18: "Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van de geboden en voorschriften."¹³

Helaas willen veel partijen in de Tweede Kamer en ook de Minister van Buitenlandse Zaken er niet van weten om geloofsvervolgung zo specifiek te benoemen. Dat zou 'positieve discriminatie' zijn van gelovigen ten opzichte van niet-gelovigen.

Strikt genomen is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens juridisch niet bindend. Een land kan er dus niet om worden veroordeeld. Maar deze ondertekende Verklaring kan wel als een spiegel worden voorgehouden aan landen als Saudi-Arabië, Egypte en Iran. Op basis van deze mensenrechten kan en mag de christelijke politiek te allen tijde pleiten voor geloofsvrijheid in de wereld. Naast dat het voor ons als christenen een taak is om voor vervolgte broeders en zusters op te komen, is vervolgung om het geloof, uitgaande van de VN-Verklaring, een grove schending van de mensenrechten waar aandacht voor moet worden gevraagd.

Geloofsvrijheid voor alle christenen

Elke christelijke politieke partij zou, wanneer mensenrechten worden geschonden, blijvend aandacht moeten vragen voor wereldwijde godsdienstvrijheid. Ongeacht welke stroming van het christendom men aanhangt en ongeacht hoeveel mensen er worden vervolgd.

Fundamentele mensenrechten die in de gehele wereld worden gehanteerd, kunnen gebruikt worden als pleitgrond voor christelijke vrijheid. Ondanks de secularisatie in de Westerse wereld kan hier een christelijke interpretatie aan worden gegeven. In de gereformeerde visie ligt het uitgangspunt niet bij de persoonlijke rechten van de individuele mens, maar bij het recht van God dat liefde tot God en de naaste eist. De Tien Geboden kunnen we zien als een omheining die dient ter bescherming en bevordering van het door God geschonken leven.¹⁴ In alle gevallen van vervolging en openbare vijandigheid tegen christenen is er sprake van een grove schending van het door God geschonken leven.

Fundamentele mensenrechten vormen het juridische kader op grond waarvan hiervoor aandacht kan worden gevraagd.

Het leed van de vervolgte broeders en zusters in de wereld zou ons ook zeker tot gebed moeten aansporen. Wij kennen geen vervolging in Nederland en dat is een groot voorrecht. Hun vasthoudendheid in het geloof is voor ons niet alleen jaloersmakend, maar vaak ook beschamend. Des te meer moeten wij als christenen in het algemeen pleiten voor internationale geloofsvrijheid en de beschikbare middelen, zoals het pleiten op basis van internationaal erkende mensenrechten, daarvoor intensief benutten.

Noten

- 1 Miller, A. *Algemene geschiedenis van de christelijke kerk*. Uit het Woord der Waarheid, 2001.
- 2 J.H. Landwehr, *Handboek der Kerkgeschiedenis*. Vier delen. Kampen: J.H. Kok, 1922, 2e druk. Hieraan is tekst ontleend.
- 3 'Timmermans: Christenen niet enige doelwit Boko Haram', in: *Reformatisch Dagblad*, 07-05-2013, zie http://www.refdag.nl/kerklein/christenvervolgning/nigeria/timmermans_christenen_niet_enige_doelwit_boko_haram_1_736595.
- 4 Open Doors (2013), *9 feiten over de ranglijst van 2013*, zie <http://www.opendoors.nl/vervolgdechristenen/ranglijst-christenvervolgning-2013/verdieping/negen-feiten-over-de-ranglijst-christenvervolgning-2013/>.
- 5 Waitzmann, T., *Kirche in Not* (2013), *Christen in Bedrängnis und Verfolgung*, zie <http://www.kirche-in-not.de/was-wir-tun/christen-in-bedaengnis-und-verfolgung>.
- 6 Ron Boyd McMillan (2013), *Verandering van methode*, zie <http://www.opendoors.nl/vervolgdechristenen/ranglijst-christenvervolgning-2013/verdieping/verandering-van-methode/>.
- 7 Pew Research Center (2011), *Global Christianity; a report on the size and distribution of the world's largest Christian population*, zie <http://www.pewforum.org/Christian/Global-Christianity-exec.aspx>.
- 8 Langelaar, Jeroen, 'Verplichte 'homovoorlichting' scholen aangepast na kritiek', in: *Elsevier*, 29-09-2012; zie <http://www.elsevier.nl/Nederland/nieuws/2012/9/Verplichte-homovoorlichting-scholen-aangepast-na-kritiek-ELSEVIER350771W/>
- 9 'D66 dient wetsvoorstel weigerambtenaar in', in: *de Volkskrant* d.d. 03-08-2012, zie <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/10637/VK-Dossier-Verkiezingen-van-2012/article/detail/3296224/2012/08/03/D66-dient-wetsvoorstel-weigerambtenaar-in.dhtml>
- 10 Nederlandse grondwet art. 1, zie http://www.parlement.com/id/vhnmmt7jesyv/hoofdstuk_1_grondwet_volledige_tekst
- 11 Otte, Adriaan; Panhuis van de, Gert-Jan, 'Juist christen dient voorstander te zijn van mensenrechten', in: *Reformatisch Dagblad* d.d. 23-01-2012; zie http://www.refdag.nl/opinie/juist_christen_dient_voorstander_te_zijn_van_mensenrechten_1_617525
- 12 United Nations Department of Public Information. Universal Declaration of Human Rights, zie <http://www.ohchr.org/en/udhr/pages/Language.aspx?LangID=dut>
- 13 United Nations Human Rights (1948). *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*, zie <http://www.ohchr.org/en/udhr/pages/Language.aspx?LangID=dut>
- 14 J.H. Visser e.a., *Ver weg en toch dichtbij. SGP-visie op buitenlands beleid*, Houten 1996, p. 58,59.

Religie is een onmisbare factor in de samenleving, maar roept nog steeds in brede kringen verzet en wrevel op. Dat gebeurt in de politiek, de samenleving en op de werkvloer. In deze rubriek publicaties die beschouwingen bieden over kerk en staat, religie en publieke domein en de netelige kwestie van de vrijheid van godsdienst. Ze belichten historische figuren en verkennen de problematiek van de vrijheid van godsdienst in een steeds meer seculiere samenleving.

Dr. K. van der Zwaag, redactievoorzitter

Religie, ongemakkelijk en onmisbaar

F.T. Oldenhuis (red.), *Religie op de werkvloer*; uitg. Protestantse Pers, Heerenveen, 2013; 194 blz.; € 9,95.

Hoeveel ruimte is er voor religieuze gedragingen van een werknemer? Het boekje verkent de (rechts)positie van de werknemer c.q. ambtenaar en de vrijheid van godsdienst. Tegelijkertijd zijn er waardevolle beschouwingen over de godsdienstvrijheid opgenomen, ook in historisch en staat-

kundig opzicht. De schrijvers vinden over het algemeen dat de Nederlandse overheid nog altijd een beleid voert dat voornamelijk geënt is op het liberaal multiculturalisme en het liberalisme. Artikel 6 van de Grondwet geeft uitdrukking aan een van de fundamentele mensenrechten. Het is de plicht van de staat om niet in te grijpen in de ultieme levenssfeer waarvan de religie een essentieel aspect is. Grondrechten zijn ontwikkeld om minderheden tegen de almachtige staat beschermen. In de laatste vier eeuwen is de vrijheid van gods-

dienst geleidelijk aan uitgebouwd, al is de grondwettelijke regeling sinds 1983 “schraal” te noemen, aldus Vincent Tassenaar.

Een exclusieve beschermingspositie voor gelovigen acht de grondwetgever niet langer noodzakelijk. Politieke of levensbeschouwelijke ideologieën hebben geleidelijk de ruimte van religie opgevuld. In de huidige wetgeving komt vooral de vrijheid van kerkgenootschappen naar voren. “Kerkgenootschappen worden onder het huidig recht veel bescherming geboden, opdat zij ten volle intern een door hun geprefereerde organisatie kunnen vormgeven”, aldus Tassenaar. Hij spreekt zijn zorg uit dat de vrijheid van godsdienst steeds verder uitgehouden wordt en aan restricties van de overheid onderworpen wordt. Tineke Folkers-Klaassen merkt op dat ook in de arbeidsrelatie de grondrechten, en dus ook het recht op uitoefening van de vrijheid van godsdienst, niet onverkort gelden. De burgerlijke rechter oordeelt vaak minder streng richting de werkgever en staat vaker een beperking van het grondrecht toe dan de Commissie Gelijke Behandeling (nu: College voor de Rechten van de Mens geheten). De vraag is voor haar in hoeverre de vrijheid van de werkgever blijft om de beleidsvoering aan te passen aan de godsdienstige grondslag van de organisatie. Er zijn ontwikkelingen die wijzen

op toenemende intolerantie en daarmee haaks staan op opvattingen die van oudsher binnen Nederland gewoon waren. Kortom, alle reden om er zuinig op te zijn en niet in eigen kring te bekritisseren. Prof. F.T. Oldenhuis (Groningen) is van mening dat een ambtenaar van de burgerlijke stand een homohuwelijk moet sluiten ook als hij persoonlijk vanwege zijn geloof bezwaren heeft. Het is immers zijn ‘core business’. Hij bepleit een “dempen” van je persoonlijke opvattingen: je hoeft ze niet op te geven, maar je moet je persoonlijke gevoelens voor je persoonlijk leven beperken. Wat de een dempen noemt, is voor de ander verdampen. Het omslagpunt is voor iedereen anders, voor de een eerder voor de ander later.

Over de weigerambtenaar en de door Oldenhuis bepleitte puur formele taakopvatting van de ambtenaar zeggen de schrijvers Harry Blok en Jan Willem van Dommelen of de kerken in Nederland zich nog langer iets gelegen moeten laten liggen aan het burgerlijk huwelijk en of het niet tijd is om te opteren voor een systeem waarin het huwelijk in bijbelse zin wordt voltrokken in de kerk, los van de formele regeling van de vermogensrechtelijke betrekkingen tussen man en vrouw. Een praktisch en functioneel boek dat ook veel interessante historische achtergronden geeft.

Frank van der Pol (red.),
Geloofstaal trekt haar spoor. 450 jaar Nederlandse Geloofsbelijdenis; uitg. Kok, Utrecht, 2013;
240 blz.; € 29,90.

Een bundel beschouwingen over de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) ter gelegenheid van haar 450-jarig bestaan en gebaseerd op een in 2011 gehouden symposium. De bundel verkent de geschiedenis van de NGB en gaat in op diverse aspecten zoals haar plaats in de gereformeerde orthodoxie, de belijdenis aangaande

de Schrift, de christologie, de plaats van artikel 1, 8 en 9. Interessant voor de SGP zijn de bijdragen over artikel 36. Niels den Hertog bespreekt het boek van Jan Koopmans (1905-1945) over de NGB, toegespitst op zijn uitleg van artikel 36. Het geloofsartikel was in zijn tijd volop in discussie, de kwestie van de verhouding tussen kerk en Duitse overheid. De context van de NGB is dat de kerk onder het kruis haar belijdenis aan de koning zendt en zo voor God treedt. Toch valt Koopmans het schrappen van de 21 woorden door de gereformeerde synode bij, maar “die schrapping mag geen

principiële erkenning van de neutraliteit van de staat impliceren”, vindt hij. Dat de overheid niet neutraal mag zijn, heeft alles te maken met de breuk die de zonde heeft geslagen. Artikel 36 spreekt volgens hem gelovig over het ambt van de overheid. “De zuivere leer moet bewaard worden, ook in tijden waarin daaraan een feitelijke werkelijkheid beantwoordt.” Wij mogen die werkelijkheid niet forceren, “maar ergens moet het toch hoorbaar worden, hoe God het wil”. De Vlaamse theoloog Patrick Nullens onderstreept in zijn bijdrage de actuele betekenis van artikel 36 en spreekt van “de goddelijke roeping van de overheid in de wereld van Mammon”. De diepste oorzaak van de relevantie

van artikel 36 ligt in het naspreken van de Heilige Schrift. We worden ons bewust van een geestelijke dimensie achter het aardse politieke gebeuren. Artikel 36 spreekt niet alleen geloofstaal, maar ook de eschatologische en apocalyptische taal van het Nieuwe Testament. Als het gaat om hedendaagse vormen van afgoderij en valse godsdienst, wijst Nullens op de demonische macht van het geld, het winstmotief. Het zijn vormen van absolute macht die mens en maatschappij van God emanciperen. Toch is het belangrijkste instrument van God niet de overheid maar Zijn gemeente. De gemeente van Christus is bevrijd van de machten en verkondigt zo de veelkleurige wijsheid Gods.

Richard J. Mouw, *The Challenges of Cultural Discipleship. Essays in the Line of Abraham Kuyper*; Wm. B. Eerdmans Publishing Co, Grand Rapids, 2012; 236 blz.; € 20.

Een interessante bundeling van eerder verschenen artikelen van prof. Richard Mouw, president en hoogleraar christelijke filosofie aan Fuller Theological Seminary (VS), over Kuyper, toegespitst op zaken als soevereiniteit in eigen kring, de betekenis van de natuurwet, het calvinisme en de politieke orde. De schrijver belicht ook figuren als H. Dooyeweerd en K. Schilder en benadrukt de actualiteit van neo-calvinistische gedachten

over politiek, de verhouding van kerk en staat, de publieke betekenis van theologie en de waarde van de civil society. Ik vond vooral relevant de discussie die hij als calvinist voert met anabaptistische of doperse denkers zoals John H. Yoder. Mouw laat zien dat de spanning tussen beide stromingen – doperse en calvinistische – vaak een cliché is.

Dopers staan niet vijandig tegenover de schepping, of mijden de wereld, zoals Henry R. van Til beweerde, maar argumenteren vanuit de nieuwe werkelijkheid in Jezus. Omgekeerd argumenteren calvinisten niet alleen vanuit scheppingsordeningen maar laten de incarnatie zeker meewegen. Mouw laat zien dat traditionele geschilpunten soms gecompliceerder en genuanceerder zijn dan wordt aangenomen.

Thomas Bohrmann, Gottfried Küenzlen (Hg.), *Religion im säkularen Verfassungsstaat*; Lit Verlag, Berlijn, 2012; 140 blz.; € 19,90.

Een scherpe analyse door katholieke en protestantse theologen van de vermeende spanning tussen religie

en publieke domein, die als een verkeerde conclusie getrokken wordt uit de (wel als juist geziene) scheiding van kerk en staat. Het is een misverstand die steeds opduikt en daarom terecht ontmaskerd wordt. De bundel ontmaskert ook de neutrale staat als een schijnneutraliteit, omdat elke staat een levensbeschouwelijke achtergrond heeft die ook zijn uitdrukking vindt in visies op politiek en samen-

leving. Zij laat zien hoe de vrijheid van godsdienst rust in de waarde van de persoon (vooral in katholieke kring) en gefundeerd is in het recht opgevat als onmisbare beschermingsfeer van de staat. De

schrijvers zijn ervan overtuigd dat vrijheid van godsdienst niet strijdt met de seculariteit van de staat. Het boek is een must voor liberale denkers die religie als achterhaald of achterlijk zien.

Rob Hartmans, *Vijandige broeders? De Nederlandse sociaal-democratie en het nationaal-socialisme, 1922-1940*; uitg. Ambo, Amsterdam, 2012; 339 blz.; € 22,50.

Het socialisme was in Nederland religieuzer dan men denkt, zo blijkt uit dit boek over de sociaal-democratie in de vooroorlogse tijd. Met name de vaak vergeten ds. Willem Banning (1888-1971) heeft hier een rol gespeeld. Hij behoorde tot de groep van religieus-socialisten, die stelden dat christendom en socialisme te verenigen waren. Hij was samen met Koos Vorrink destijds degene die verantwoordelijk was voor het afzweren van de marxistische ideologie in de SDAP, dat wil zeggen de overtuiging dat er volgens een wetmatige ontwikkeling een klassenloze samenleving zou aanbreken. Banning had grote bezwaren tegen het rationalisme en economisch determinisme van het marxisme. Hij keerde zich tegen de exclusieve oriëntatie op de arbeidersklasse. Het socialisme was een universele idee die voor alle groepen gold. De SDAP zou zich moeten ontwikkelen tot een brede volkspartij.

De schrijver laat zien dat het Nederlandse socialisme haaks stond op het nationaal-socialisme en het fascisme en daarom een “vijandige broeder” (zie titel) daarvan was, al leefde bij beide stromingen onvrede met de burgerlijke, liberale cultuur en ging gemeenschap boven eigen belang (vandaar ook weer een broederband). Banning ontmaskerde de ideologie van het nationaal-socialisme, maar had ook een verklaring voor de aantrekkelijkheid van deze ideologie. Veel jongeren waren als gevolg

van de oorlog en de sociale veranderingen hun houvast kwijtgeraakt, ‘ontworteld’, en daarom vatbaar voor de ideologie van het nazisme. Banning voerde een pleidooi voor een ethische fundering van het socialisme, met meer aandacht voor de middengroepen (in plaats van alleen de arbeiders), eerbied voor de menselijke persoonlijkheid, de geestelijke en staatkundige vrijheid. Het socialisme moest weer in de sfeer van de idealen, de mythen en het gevoelsleven gebracht worden.

Banning bleef echter een vreemde eend in de bijt. Toen hij in 1937 met het voorstel kwam om in het nieuwe beginselprogramma een passage in te lassen waarin de partij “de godsdienst als een positieve factor in ons volksleven” erkende, werd hem “een soort heerszucht” verweten, zodat hij bakzeil moest halen. In 1938 verkondigde hij nog de stelling dat een nieuwe ontmoeting van christendom en socialisme geboden is, zowel op grond van de toekomst van de Europese cultuur als “op grond van de Waarheid van het Evangelie”. Zijn partijgenoten vonden het echter wel welletjes.

Bannings ideaal van cultuursocialisme kreeg na de oorlog gestalte in de oprichting van een progressieve volkspartij, de Partij van de Arbeid, fusie van de SDAP, de Christelijk-Democratische Unie en de Vrijzinnig-Democratische Bond. Deze zou het verzuilde Nederland moeten doorbreken tot een vernieuwingsbeweging. Bannings wat elitaire socialisme, met nadruk op volksverheffing en volksovoeding, zou het op de duur niet halen. Zijn de huidige socialisten niet ingekapseld door de samenleving? Waar is de bevlogenheid van Banning richting vernieuwing van de samenleving en kritiek op verburgerlijking van het socialisme gebleven?

zo vraagt de schrijver zich af. Hartmans doet een oproep richting de PvdA om weer een duidelijk van het liberalisme onderscheidend profiel te krijgen, het ideaal van een rechtvaardige, solidaire gemeenschap. Zij moet afstand nemen van de kri-

tiekloze verheerlijking van het individualisme en weer ernst gaat maken met haar oude ideaal van volksopvoeding en volksverheffing. Een boeiend boek over onbekende wortels van een prominente politieke stroming.

Fred van Lieburg (red.), *Opwekking van de natie. Het protestantse Réveil in Nederland*; uitg. Verloren, Hilversum, 2012; 311 blz.; € 29.

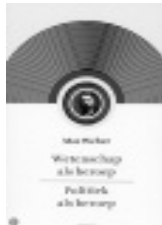
Het Réveil is de opwekkingsbeweging die in de negentiende eeuw een herleven van het orthodoxe en Bijbelgetrouwe denken teweegbracht in kerk én samenleving. In deze bundel zien we hoe de herleving ook het staatkundig en politiek denken betrof. Treffend omschreef Groen van Prinsterer deze partij als “eene middenpartij evenver van ligtzinnig ongeloof als van gevaarlijke dweeperij”. Een scherpzinnige omschrijving die laat zien dat het Réveil uit was op een brede herleving van het christelijke geloof. Een deel van het Réveil is uitgemond in de neocalvinistische zuil van Abraham Kuyper, het andere deel is de ethisch-irenische traditie die niet gericht was op isolement en antithese in een moderniserende samenleving, maar op “kritische synergie”, het doordringen van het geloof in geheel de wetenschap en samenleving, aldus B.J. Spruyt. De vrienden van het Réveil waren conservatieve critici die verontrust waren over de doorbraak van democratie en modernisering. De ethische theoloog Daniel Chantepie de la Saussaye vreesde voor een orthodox conservatisme, een boedelscheiding tussen wetenschap en geloof, verzuiling, terugtrekking in eigen kring. Boeiend om te zien hoe Groen van Prinsterer geen star conservatisme wilde dat alleen gericht was op de status quo, maar een terugkeer naar de weg van het geloof en goddelijke openbaring en autoriteit, als “les bases tutélaires de la société”

de stutten van de samenleving, als remedie tegen anarchie (chaos) of dictatuur (tirannie). Terwijl Bolderdijk een restauratie van vroegere verhoudingen bepleitte, Da Costa de oplossing van alle problemen in een toekomstige heilsstaat verwachtte, bepleitte Groen een godsdienstige natie, waarvan de eisen en behoeften door de regering zouden worden erkend. Voorkomen moest worden dat de niet-christelijke staat zich zou ontwikkelen tot een anti-christelijke staat. Uiteindelijk bleef Groen hopen op een christelijke staat waarin staat en kerk zich beiden aan de geboden van God zouden onderwerpen. Voor sommigen een dubbelzinnigheid, voor Groen een ideaal dat hij nooit wilde opgeven, het besef dat de christelijke cultuur een beschermend fundament van de samenleving is.

Van Lieburg geeft een uitstekende historiografie van het Nederlandse Réveil, een overzicht van de talloze opvattingen van wat Van Lieburg noemt “een wereldwijde opwekking in het protestantse vaderland”. Hij laat zien hoe het Réveil een plaats heeft gekregen in een internationale Erweckungsforschung, waarbij de internationale blikverruiming van meet af aan gepaard ging met een chronologische oprekking van de negentiende-eeuwse opwekking. Van Lieburg laat zie hoe het Réveil deel uitmaakt van een keten van religieuze revitaliserings-offensieven, gericht op ‘herleving’ van geloof en traditie en ‘opwekking’ van mensen en groepen. Internationaal kunnen we spreken van herkersteningsspogingen na de teloorgang van de confessionele staten en de overgang naar moreel gefundeerde natiestaten rond de wisseling van de achttiende en negentiende eeuw. Het lukte de moderne staten

niet om de eenheid van 'kerk' en 'volk' te bewaren, zodat uiteindelijk de opdeling in gelijkwaardige

en georganiseerde geloofsgemeenschappen geaccepteerd werd.

Max Weber, *Wetenschap als beroep. Politiek als beroep; vertaling en nawoord Hans Driessen*; uitg. Vantilt, Nijmegen 2012; 119 blz.; € 15.

Twee baanbrekende bijdragen van de grondlegger van de sociologie Max Weber (1864-1920), geschreven in de crisisjaren rond de Eerste Wereldoorlog. De eerste schetst de contouren van de wetenschap in een onttoverde wereld, waarbij Weber een wetenschapsbeoefening bepleit los van levensbeschouwelijke en religieuze overtuigingen. Hij komt op voor een intellectuele eerlijkheid voor de situatie van de moderne tijd waarin geen plaats is voor een onvoorwaardelijke religieuze overgave, voor de figuur van de profeet of heiland, want dat zou het offer van het intellect impliceren. In zijn tweede bijdrage komt de politicus als zelfstandig beroep aan de orde. Weber beschouwt de politiek als onlosmakelijk verbonden met macht. Het wezenskenmerk van de staat is dat het aanspraak maakt op het monopolie van de legitieme toepassing van fysiek geweld. Een goed politicus moet voldoen aan drie karak-

tereigenschappen: gedrevenheid, verantwoordelijkheidsgevoel en inschattingsvermogen. Weber zegt behartigenswaardige dingen over de ijdelheid en machtshonger van de politicus, "te genieten van de macht omwille van de macht, zonder inhoudelijk doel". In zijn rede maakt hij het befaamde onderscheid tussen de overtuigingsethiek (*Gesinnungsethik*, waarin ethische principes leidend zijn) en verantwoordelijkheidsethiek (*Verantwortungsethik*, waarbij het gaat om de verantwoording van uitkomsten van politiek handelen). In de politiek is er een onoplosbare spanning, waarbij Weber kiest voor een politieke houding die vanuit het tweede beginsel opereert. Met de Bergrede valt bijvoorbeeld niet te regeren, noch met de absolute ethiek die de plicht tot waarheid onvoorwaardelijk onderstreept. De oude christenen wisten al dat de wereld geregeerd wordt door demonen, en dat wie zich inlaat met politiek, dat wil zeggen met de middelen van macht en geweld, sluit een pact met duivelse machten. Alle godsdiensten hebben geworsteld met het legitieme gebruik van geweld. Een klassieker die zicht geeft op de levensbeschouwelijke achtergronden van politiek en wetenschap.

Dr. Ewald Mackay, *Het grote huis. Christelijke geloofstraditie in een (post)moderne wereld*; uitg. De Banier, Apeldoorn, 2013; 128 blz.; € 9,95.

Een verzameling van reeds verschenen bijdragen meest in de vorm van lezingen. Mackay, docent aan de Driestar, verstaat onder het Grote Huis het innerlijke huis van de geloofstraditie dat bewaard moet worden te midden van de wereld, met het oog op de wereld.

Het dient een school of leerhuis te zijn, die de ziel vormt tot een christelijk wereldbeeld. Hij werkt zijn thematiek uit op het punt van onderwijs, geschiedenis, cultuur en politiek, vaak geardeerd met persoonlijke herinneringen. De schrijver voert een pleidooi om zich te laven aan de Bron en de bronnen. Hij hoopt op een nieuwe premoderniteit (tegenover (post)moderniteit): gelouterd door de eeuwen, terug naar het huis van de geloofstraditie: de kerk. Wil deze traditie overleven en herleven, dan moet zij zich herijken van binnenuit, een ac-

tueel dilemma in de reformatorische traditie. Mackay begrijpt het beroep van de SGP op de Bijbel niet, want strikt nieuwtestamentisch genomen kan dat niet. In het Nieuwe Testament heeft een

christen geen toegang tot de politiek maar draagt hij de Bergrede-ethiek uit. Eén foutje: de belhamel van Carthago is niet door Van der Zwaag geschreven maar door Dineke Daudey.

Bernard Mandeville, *Vrije gedachten over godsdienst, kerk en volksgeluk*; uitg. Lemniscaat, Rotterdam, 2013; 303 blz.; € 32,95.

Een nieuw deel in het verzameld werk van deze Nederlandse arts/psychiater en wetenschapspionier (1670-1733) waarin hij uiteenzet dat de vrede in de samenleving mogelijk wordt door af te zien van het dogmatiseren van geloofszaken, het beoefenen van tolerantie en het gehoorzamen van de overheid. Deze laatste moet ervoor zorgen dat kerkelijke scheuringen niet tot grotere rampen leiden. Scheiding van kerk (met name als machtsinstituut) en staat is daarom een groot goed. Aan de andere kant zouden profa-

niteit en ongodsdienstigheid door de overheid eigenlijk streng moeten worden gestraft. Het denken van Mandeville kenmerkt zich door de paradox dat de mens aan de ene kant zelfzuchtig is, maar daarbij anderen nodig heeft voor het bevredigen van zijn zelfzucht. De manier waarop Mandeville godsdienst beschrijft is een typisch vrijzinnige: het komt aan op de inwendige en vrije relatie met God, los van institutionele vormgeving en (en al te exacte) formulering van de leer, eigenlijk een vorm van zelfspiritualiteit, aldus inleider Meerten B. ter Borg. Het boek is een klassieker op het gebied van de achttiende-eeuwse politieke filosofie, waarbij pragmatisme en interessante bespiegelingen van actuele situaties in Engeland en Holland hand aan hand gaan.

Andreas Kinneging, Paul de Hert & Stefan Somers (red.), *Tocqueville, profeet van de moderne democratie*; uitg. Lemniscaat, Rotterdam, 2013; 347 blz.; € 29,50.

Een boeiende verzameling van beschouwingen over de nog steeds actuele Franse denker, gebaseerd op een eerder gehouden symposium. Actueel is de kritiek op het stille of democratische despotisme, de bureaucratische overheid die steeds meer de burger inpalmt. Hoe meer de samenleving individualiseert, hoe meer de overheid zich 'ontfermt' over het publieke domein. Boeiend is de manier waarop Tocqueville schrijft over de rol van religie in het publieke domein. Religie houdt de mens tegen om alles te durven wat ze

denken. Volgens de Franse aristocraat is godsdienst onmisbaar voor het gebinte van de samenleving en gaat zij materialisme en individualisme tegen. Deze "elitaire functionalistische religietheorie" (Tocqueville was zelf ongelovig!) wordt door Jean Marc Piret kritisch besproken. Interessant is ook de vergelijking met Edmund Burke. Tocqueville meent dat de Revolutie onontkoombaar is en men de tijd niet terug kan draaien, hoezeer Burke en Tocqueville beiden weinig begrip hadden voor het gebrek aan respect voor het verleden en traditie. De revolutie was volgens Tocqueville nodig om vrijheid te brengen, alleen heeft deze gelijkheid gebracht die de vrijheid weer teniet deed en in haar voetspoor onderdrukking en tirannie meevoerde. De redacteuren keren zich in de inleiding tegen de tendens om de mens- en maatschappijwe-

tenschappen onder het juk van de kwantitatieve wiskunde en natuurkunde te laten ondergaan. De moderne maatschappijwetenschappen hebben nauwelijks nieuwe inzichten opgeleverd die niet in de klassieke studia humanitatis werden genoemd. Prikkelend naar de huidige politiek is de opmerking dat wanneer je tegenwoordig de politiek binnen

wil komen, je naamsbekendheid en vrienden (liever gezegd: kruiwagens) nodig hebt, columns moet schrijven en partijbijeenkomsten bezoeken. “In Tocquevilles tijd lag dat anders. Toen kon men nog naam maken door een groot filosofisch werk te schrijven.” Dat Tocqueville dat in verschillende opzichten heeft gedaan, is onmiskenbaar.

Naar een vitale samenwerking. Geloof in de samenleving. Christen-democratische reflecties op religie en levensbeschouwing in het publieke domein; uitgave Weten-schappelijk Instituut voor het CDA, 2012; 150 blz.; € 15.

Het CDA heeft al verschillende malen over bovengenoemd onderwerp geschreven. De kracht van deze studie is dat het onderwerp in een historische context wordt geplaatst en tegelijkertijd ingaat op allerlei actuele situaties. Vele bekende christen-democratische begrippen passeren de revue, maar het nieuwe en actuele is de krachtige pleidooi om de bestaande tendens om geloof en politiek te scheiden te doorbreken. Die heeft volgens het CDA namelijk niets te maken met de institutionele scheiding van kerk en staat. Ook is het rapport kritisch richting de tendens om de vrijheid van godsdienst ondergeschikt te maken aan het gelijkheidsdenken. Het zijn veel opmerkingen die ook de SGP

uit het hart gegrepen zijn. Christelijke partijen krijgen steeds meer te maken met dezelfde tegenstander: het liberale secularisme, dat religie in de privé-sfeer wil terugdringen, vrijheid van godsdienst als een louter individueel recht beschouwt, en vaak irriterend ad hoc op allerlei publieke verschijnselen van religies intolerant reageert. De angst van het secularisme voor de overheersing van de religie (onder meer de islam) kan leiden tot een vorm van ethisch absolutisme die op gespannen voet staat met de religieuze vrijheid en levensbeschouwelijke pluriformiteit die Nederland kenmerkt. Het CDA-rapport laat overtuigend zien dat religie weliswaar een persoonlijke zaak is, maar tegelijkertijd maatschappelijke uitingsvormingen kent en daarvoor ook wortels heeft in de westerse cultuur die sterk door het christendom is gestempeld. Religie is goed voor de samenleving, haar verscheidenheid, en is ook in het belang van het functioneren van de democratische rechtsstaat, waarvan zij zelfs een funderend beginsel is.

Verwende christenen

Bij Zijn hemelvaart geeft Christus Zijn jongeren een belofte mee: “En gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem als in geheel Judéa en Samaría tot aan het uiterste der aarde” (Hand. 1 vers 8). Het woord ‘getuigen’ houdt vanuit het Grieks verband met martelaar zijn. De kerk van Christus getuigt, omdat een dienstknecht niet boven zijn heer staat.

Heel lang heb ik woorden opgevat als een bevel, een opdracht. Dat is natuurlijk waar. Maar het is ook een moedgevende belofte: jullie zullen Mijn getuigen zijn! De Heilige Geest zorgt ook hierin zelf voor de vrucht. Dat haalt de kramp eraf.

In Nederland zijn we bevoorrechte mensen. Wij kunnen vrij ons uiten. Deze vrijheid hebben we echter niet gekregen, om die voor onszelf te gebruiken. Want dan zijn we geen bevoorrechte, maar verwende mensen. Wij leven ons leven in onze eigen wereld. We kunnen onze eigen dingen doen. We kunnen zelfs volop genieten van de wereld. We zijn thuis in de wereld, ook al doen we niet al té werelds. Of er gevaar dreigt? Bent u bang voor de toekomst? Ziet u verdrukking naderen?

Na het aantreden van het huidige kabinet gingen de alarmbellen rinkelen. En nu? Wat merkt u? Vindt u dat u als christen wordt verdrukt? Nee, niet echt, hè? Onze postmoderne medemensen zijn heel lief voor ons. Wat wilt u. U bent een exotische verschijning in postchristelijk Nederland. U bent een opmerkelijk herfstblad in een groot bos bezaaid met talloze bladeren. Waar bent u bang voor? Dat u straks vrijheden kwijtraakt?

Ik ben bang dat we veel te verwend zijn en onderweg al veel kwijtgeraakt zijn. Zijn we bang voor de wereld? De wereld, dat zijn wij! U bent onderweg en moet vertrouwen op Bijbels kompas om de weg te vinden door de woestijn naar het Vaderhuis. We zijn als eenlingen in een vijandig gebied, waar ons reformatorisch wereldje wel mag bestaan, maar waar de Naam van Christus, het Licht der wereld, wordt gehaat. Soms valt de kerk u tegen, waar de wereld u meevalt.

Dirk-Jan Nijsink

Guido de Brès-Stichting

Wetenschappelijk Instituut SGP

Steentjes in de Hofvijver...

Guido de Brès in actie! Op 1 november 1561 gooit hij 's nachts een pakketje met daarin de Nederlandse Geloofsbelijdenis over de muur van kasteel Doornik. In ons logo ziet u die zwaaiende beweging in de vorm van een G, waarbij de lus het *Ichthus*-visje vormt.

Deze actie van Guido de Brès inspireert en motiveert het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP om 'pakketjes' te sturen in de richting van politiek en samenleving. Onze publicaties zijn eigenlijk steentjes in de Haagse Hofvijver...

Goede, bijbelse principes hebben praktische waarde. Juist in de politiek! Graag willen wij meer mensen daarvan bewustmaken. Met het oog op de toekomst van ons allemaal. Welke tendensen zijn verkeerd en welke ontwikkelingen juichen we toe?

Wilt u ons helpen en steunen bij het maken van nieuwe pakketjes en het blijven gooien van steentjes in de Hofvijver? U kunt bijvoorbeeld Guido-donateur worden of een abonnement nemen op het kwartaaltijdschrift *Zicht*. Neem gerust contact met ons op voor meer informatie!

www.wi.sgp.nl

Guido de Brès-Stichting (WI-SGP)
Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
Telefoon (010) 7200 785
E-mail: wi@sgp.nl

Thema Christenvervolgning wereldwijd

Blikopener	<i>Nuchter en waakzaam</i> 1 Drs. Jan A. Schippers
Bijbelstudie	<i>De doorbraak in Antiochië</i> 2 Drs. B. Coster VDM
Interview	<i>“Achter de mooie bergen liggen de beruchte strafkampen</i> 7 Jan Mark ten Hove <i>“Hartelijk meeleven met lijdende christenen nodig”</i> 29 Jan Mark ten Hove <i>Christenen in Pakistan: zeker een risicogroep</i> 39 Dr. Klaas van der Zwaag
Thema	<i>Geloven met gevolgen</i> 12 Drs. Edwin Baelde <i>Ranglijst christenvervolgning 2013</i> 19 Drs. Jan A. Schippers <i>Universele islam schuwt geweld en dwang niet</i> 32 Alice Leenman-Schreuder <i>China en christendom: een ineffectieve inkapseling</i> 43 Drs. Bas Belder <i>Juist christenen dienen mensenrechten te omarmen</i> 63 Maarten den Dekker
Lokaal Vizier	<i>Lokale geloofsvrijheid</i> 57 Drs. Johan van Berkum
Kwartaalstelling	<i>Mensenrechten zijn een deel van christelijke ethiek</i> 60 Bernard van den Belt MA en drs. Jan A. Schippers
Worldview	<i>Seculiere zendingsvijver in Europa</i> 50 Geert Kraaijeveld
Boekenschap	<i>Religie: ongemakkelijk en onmisbaar</i> 68 Dr. Klaas van der Zwaag
Column	<i>Focus, Brandpunt, Perspectief</i> 18, 56, 76